PÄÄTÖKSET

KOMISSION PÄÄTÖS (EU) 2018/1498,

annettu 21 päivänä joulukuuta 2017,

valtiontuesta ja toimenpiteistä SA.38613 (2016/C) (ex 2015/NN), jotka Italia on toteuttanut erityishallintomenettelyssä olevan (in Amministrazione Straordinaria) Ilva S.p.A:n hyväksi

(tiedoksiannettu numerolla C(2017) 8931)

(Ainoastaan italiankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon sopimuksen Euroopan talousalueesta ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen määräysten mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ([1]) ja ottaa huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

(1) Komissio aloitti alustavan tutkinnan väitetyistä tukitoimenpiteistä erityishallintomenettelyyn (in Amministrazione Straordinaria) asetetun italialaisen terästuottajan Ilva SpA:n, jäljempänä 'Ilva', hyväksi vastaanotettuaan viralliset kantelut 11 ja 14 päivänä huhtikuuta 2014 kahdelta kyseisen yrityksen kilpailijalta (jotka haluavat pysytellä nimettöminä). Lisäksi Wirtschaftsvereinigung Stahl (saksalainen terästeollisuuden liitto, jäljempänä 'WV Stahl') teki asiasta virallisen kantelun 10 päivänä huhtikuuta 2015 ja Eurofer (Euroopan rauta- ja terästeollisuuden liitto) 24 päivänä kesäkuuta 2015. British Steel Association (Yhdistyneen kuningaskunnan terästuottajien yhdistys) ilmoitti 25 päivänä kesäkuuta 2015 tukevansa edellä mainittuja kanteluita.

(2) Komissio ilmoitti Italialle 20 päivänä tammikuuta 2016 päivätyllä kirjeellä päätöksestään aloittaa neljän Ilvan hyväksi toteutetun tukitoimenpiteen osalta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely. Komissio ilmoitti Italialle 13 päivänä toukokuuta 2016 päivätyssä kirjeessä kyseisen menettelyn laajentamisesta viidenteen tukitoimenpiteeseen.

(3) Komission päätös muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta, jäljempänä 'menettelyn aloittamista koskeva päätös', sekä komission päätös kyseisen menettelyn laajentamisesta viidenteen tukitoimenpiteeseen, jäljempänä 'laajentamispäätös', julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ([2]). Komissio pyysi asianomaisia esittämään toimenpiteitä koskevat huomautuksensa.

(4) Italia toimitti huomautuksensa menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen ja laajentamispäätökseen 3 päivänä maaliskuuta ja 26 päivänä heinäkuuta 2016 päivätyillä kirjeillä.

(5) Komissio sai huomautuksia myös asianomaisilta. Komissio toimitti huomautukset Italialle, jolle annettiin mahdollisuus vastata niihin. Italia toimitti vastauksensa 29 päivänä heinäkuuta 2016 päivätyllä kirjeellä.

(6) Komissio pyysi Italialta lisätietoja 24 päivänä helmikuuta 2016, 4 päivänä toukokuuta 2016, 30 päivänä syyskuuta 2016, 1 päivänä helmikuuta 2017 ja 8 päivänä syyskuuta 2017 päivätyillä kirjeillä. Italia vastasi mainittuihin tietopyyntöihin 10 päivänä maaliskuuta 2016, 13 päivänä toukokuuta 2016, 8 päivänä marraskuuta 2016, 10 päivänä maaliskuuta 2017 ja 16 päivänä lokakuuta 2017.

(7) Saatuaan tiedon Italian päätöksestä laittaa Ilvan varat myyntiin komissio pyysi Italiaa nimittämään asiaa varten riippumattoman toimitsijamiehen, jonka tehtävänä oli raportoida komissiolle myyntimenettelyn järjestämisestä ja toteuttamisesta. Toimitsijamies lähetti komissiolle raportit 15 päivänä kesäkuuta 2016, 3 päivänä lokakuuta 2016, 13 ja 14 päivänä joulukuuta 2016, 1 päivänä helmikuuta 2017, 22 päivänä helmikuuta 2017 ja 30 päivänä kesäkuuta 2017 sekä toimitti lopullisen raportin myyntimenettelystä 20 päivänä heinäkuuta 2017. Italian viranomaiset tiedottivat lisäksi komissiolle tarjouskilpailun tuloksista 7 päivänä kesäkuuta 2017 päivätyllä kirjeellä ja toimittivat lisätietoja myyntimenettelystä 24 päivänä heinäkuuta 2017.

([1]) EUVL C 142, 22.4.2016, s. 37 ja EUVL C 241, 1.7.2016, s. 12.
([2]) Ks. alaviite 1.

2. **KUVAUS**

2.1 **Tuensaaja**

(8) Ilva on yksi Euroopan suurimmista terästuottajista, ja se toimii hiiliterästuotteiden tuotannon, jalostuksen ja myynnin alalla. Se pitää toiminnassa 3 päivänä joulukuuta 2012 annetun asetuksen nro 207, jäljempänä 'asetus nro 207/2012', joka muunnettiin laiksi 24 päivänä joulukuuta 2012 annetulla lailla nro 231, 1 pykälässä tarkoitettuja kansallisten strategisten etujen mukaisia tuotantolaitoksia. Ilva on ollut Rivan suvun omistuksessa vuodesta 1996 lähtien, mitä ennen se oli Italian valtion määräysvallassa teollisesta jälleenrakentamisesta vastaavan laitoksen Istituto per la Ricostruzione Industrialen, jäljempänä 'IRI', kautta. Vuonna 2016 Ilva työllisti noin 14 000 henkilöä, joista noin 11 000 työskenteli sen päätuotantolaitoksessa Tarantossa (Apulia). Ilvalla on tuotantolaitoksia myös muualla Italiassa sekä myyntipisteet Ranskassa, Tunisiassa ja Kreikassa.

(9) Ilva tuottamat hiiliterästuotteet sisältyvät luetteloon, joka esitetään alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen vuosille 2014–2020 ([3]) liitteen IV a–e kohdassa.

(10) Ilvan Tarantossa sijaitsevan tuotantolaitoksen vuotuinen tuotantokapasiteetti on […] (*) tonnia, eli noin 9,8 prosenttia hiiliteräksen kokonaistuotantokapasiteetista unionissa ([4]). Erityishallintomenettelyn ja ympäristörajoitteiden takia Ilvan nimellisestä tuotantokapasiteetista on ollut käytössä […] (kolme uunia viidestä). Vuonna 2016 Ilva tuotti 5,8 miljoonaa tonnia hiiliterästä ([5]), mikä oli noin 65 prosenttia Italian ja noin 7 prosenttia unionin hiiliterästuotannosta. Suurin osa Ilvan myynnistä toteutuu Italiassa ([…]), jota seuraavat muut jäsenvaltiot ([…]) ja kolmannet maat ([…]) ([6]).

(11) Taranton alue, jolla Ilvan päätuotantolaitos sijaitsee, on pahoin saastunut. Kokeiden perusteella ilma, maaperä, pinta- ja pohjavedet ovat pahoin saastuneet sekä Ilvan tuotantolaitoksen alueella että läheisen Taranton kaupungin asuinalueilla, mikä aiheuttaa vakavia seurauksia ihmisten terveydelle ja ympäristölle ([7]). Ilva ja sen pääosakkeenomistajat ja aiempi johto on asetettu Italiassa syytteeseen väitetystä ympäristökatastrofista ([8]). Ilva on keskeisessä asemassa myös komission Italiaa vastaan käynnistämässä rikkomusmenettelyssä ([9]). Annettuaan ensin kaksi virallista ilmoitusta ([10]) komissio lähetti Italialle 16 päivänä lokakuuta 2014 perustellun lausunnon Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/1/EY ([11]) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/75/EU ([12]) rikkomisesta. Kyseisissä direktiiveissä vahvistetaan säännöt, joita jäsenvaltioiden on noudatettava myöntäessään ympäristölupia teollisuuslaitoksille.

(12) Ympäristöongelmien seurauksena Ilvan aiemman johdon oli väistyttävä yrityksen hallinnosta, ja se korvattiin kesäkuussa 2013 hallituksen nimittämällä erityishallintojohtajalla ([13]). Erityishallintojohtajan toimeksiantoon kuului teollisen toiminnan jatkumisen varmistaminen ja yhtiön varojen kohdentaminen Ilvan ympäristöluvan aiemmasta rikkomisesta aiheutuneiden terveys- ja ympäristövahinkojen kattamiseksi. Italian hallitus hyväksyi 14 päivänä maaliskuuta 2014 ympäristöohjelman, jonka tarkoituksena oli estää saastuminen ja uudistaa tuotantolaitosta siten, että se vastaa sille myönnettyä ympäristölupaa ([14]). Ympäristöohjelman mukaan Taranton tuotantolaitokseen oli investoitava vuonna 2014 yhteensä […] euroa, jotta se täyttäisi ympäristöluvan vaatimukset.

(13) Todettuaan, että Ilvan taloudellinen tilanne heikkeni jatkuvasti, Italian hallitus antoi 5 päivänä tammikuuta 2015 asetuksen nro 1/2015, jolla Ilva asetettiin tilapäiseen maksukyvyttömyysmenettelyyn. Tilapäinen maksukyvyttömyysmenettely perustui niin kutsuttuun Marzanon lakiin. Tässä maksukyvyttömyysmenettelyihin sovellettavassa erityislaissa säädetään erityishallinnon järjestämisestä sellaisissa vaikeuksiin ajautuneissa suuryrityksissä, joiden tehtäväksi on annettu välttämättömien julkisten palvelujen tuottaminen. Ilva todettiin maksukyvyttömäksi

([3]) EUVL C 209, 23.7.2013, s. 1.
(*) […] Luottamuksellinen tieto.
([4]) Tuotantokapasiteetti Ilvan ja Euroferin arvioiden mukaan.
([5]) Tiedot perustuvat esitelmään, jonka Ilvan erityishallintojohtajat pitivät Italian edustajainhuoneessa 10 päivänä tammikuuta 2017: http://www.gruppoilva.com/it/media/media/comunicazioni-dei-commissari
([6]) Perustuu Ilvan sisäisiin tietoihin vuodelta 2015.
([7]) Ks. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1151_en.htm
([8]) Rikosoikeudellinen menettely nro 938/2010 *R.G.*
([9]) Rikkomusmenettely nro 2013/2177.
([10]) Syyskuussa 2013 ja huhtikuussa 2014.
([11]) Ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi 15 päivänä tammikuuta 2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/1/EY (EUVL L 24, 29.1.2008, s. 8).
([12]) Teollisuuden päästöistä 24 päivänä marraskuuta 2010 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/75/EU (EUVL L 334, 17.12.2010, s. 17).
([13]) Kesäkuun 4 päivänä 2013 annetun asetuksen nro 61/2013, joka muunnettiin 3 päivänä elokuuta 2013 laiksi nro 89/2013, nojalla. Lakia nro 89/2013 muutettiin vielä 10 päivänä joulukuuta 2013 annetun asetuksen nro 136/2013 7 §:llä, ja asetus nro 136/2013 muunnettiin 6 päivänä helmikuuta 2014 laiksi nro 6/2014.
([14]) Ks. 8 päivänä toukokuuta 2014 julkaistu virallinen lehti nro 105, joka on saatavilla osoitteessa http://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2014/05/08/14A03637/sg

Milanon tuomioistuimen päätöksellä 30 päivänä tammikuuta 2015 ([15]). Maksukyvyttömyyspäätöksessä ilmoitettiin velan kokonaismääräksi 2,9 miljardia euroa. Italian hallitus nimitti yrityksen johtoon kolme erityishallintojohtajaa. Asetus nro 1/2015 muunnettiin 3 päivänä maaliskuuta 2015 laiksi nro 20/2015 muutossäännöksin ([16]).

(14) Italian viranomaiset ilmoittivat komissiolle 4 päivänä joulukuuta 2015 antaneensa samana päivänä asetuksen nro 191/2015, jonka otsikko oli Disposizioni urgenti per la cessione a terzi dei complessi aziendali del Gruppo Ilva. Se muunnettiin 1 päivänä helmikuuta 2016 laiksi nro 13/2016 muutossäännöksin ([17]). Mainitun asetuksen 1 §:ssä säädettiin, että Ilvan varat myydään avointa ja syrjimätöntä julkista menettelyä noudattaen 30 päivään kesäkuuta 2016 mennessä yhtiön toiminnan katkeamattoman jatkumisen varmistamiseksi. Ilvan erityishallintojohtajat julkaisivat 5 päivänä tammikuuta 2016 kiinnostuksenilmaisupyynnön, joka koski Ilvan ja muiden samaan konserniin kuuluvien yhtiöiden omistamien liiketoimintojen luovuttamista. Alustavassa arvonmääritysvaiheessa (due diligence phase) mukaan hyväksyttiin 25 osapuolta, jotka muodostivat ostokonsortioita virallisten tarjousten jättämiseksi 30 päivään kesäkuuta 2016 mennessä. Tarjouskilpailun viimeiseen vaiheeseen hyväksyttiin 30 päivänä kesäkuuta 2016 kaksi tarjoajaa: i) kansainvälisen teräsyhtiön ArcelorMittalin johtama konsortio, johon kuuluivat myös italialainen terästuottaja Marcegaglia ja Intesa Sanpaolo -pankki, jäljempänä 'AM-konsortio', sekä ii) niin kutsuttu AcciaItalia-konsortio, jossa olivat mukana muun muassa italialainen teräsvalmistaja Arvedi, intialainen teräsyhtiö Jindal Steel ja valtio-omisteinen investointipankki Cassa Depositi e Prestiti, jäljempänä 'CDP'.

(15) Myyntimenettely kesti ennakoitua kauemmin. Menettelyn päätyttyä 26 päivänä toukokuuta 2017 Ilvan erityishallintojohtajat suosittelivat Ilvan varojen myymistä AM-konsortiolle, jonka tarjous oli 1,8 miljardia euroa ([18]). Tämän perusteella taloudellisen kehityksen ministeri vahvisti 5 päivänä kesäkuuta 2017 annetulla lopullisella päätöksellä, että AM-konsortio oli voittanut tarjouskilpailun ([19]). Jotta kyseinen liiketoimi voidaan viedä loppuun, komission on hyväksyttävä sulautuma. AM-konsortio ilmoittikin 21 päivänä syyskuuta 2017 liiketoimesta komissiolle, joka päätti 8 päivänä marraskuuta 2017 aloittaa asiasta perusteellisen tutkinnan ([20]).

2.2 **Tutkinnan kohteena olevat toimenpiteet**

(16) Italian viranomaiset ovat toteuttaneet ja muuttaneet useita toimenpiteitä tukeakseen Ilvaa. Tämä päätös koskee menettelyn aloittamista koskevan päätöksen ja laajentamispäätöksen kohteena olleita viittä toimenpidettä:

a) toimenpide 1: Ilvan entisiä omistajia vastaan nostetun rikosoikeudellisen menettelyn aikana takavarikoitujen varojen siirtäminen

b) toimenpide 2: yksityisten pankkien myöntämän 250 miljoonan euron lainan luokitteleminen lailla ennakkovähennyskelpoiseksi

c) toimenpide 3: valtiontakauksen myöntäminen 400 miljoonan euron lainalle

d) toimenpide 4: sovintosopimus Fintecnan kanssa

e) toimenpide 5: 300 miljoonan euron suuruinen valtionlaina.

2.2.1 *Toimenpide 1: Ilvan entisiä omistajia vastaan nostetun rikosoikeudellisen menettelyn aikana takavarikoitujen varojen siirtäminen*

(17) Eräät Rivan suvun jäsenet, jotka kuuluivat aiemmin Ilvan johtoryhmään, on asetettu Italian tuomioistuimissa syytteeseen useista petoksista. Kansallinen tuomioistuin takavarikoi (sequestro preventivo) toukokuussa 2013 […] euroa Rivan suvun jäsenille kuuluvia käteisvaroja, jäljempänä 'Rivan suvun varat', kyseisiä henkilöitä vastaan nostetun rikosoikeudellisen menettelyn ajaksi.

([15]) http://www.gruppoilva.com/sites/ilvacorp/files/document_attachments/acq_res.pdf
([16]) Asetusteksti, sellaisena kuin se on laiksi muunnettuna, on saatavilla osoitteessa http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2015-01-05;1!vig=
([17]) Asetusteksti, sellaisena kuin se on laiksi muunnettuna, on saatavilla osoitteessa http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2015-12-04;191!vig=
([18]) http://www.gruppoilva.com/it/press-release/2017-05-26/comunicato-stampa
([19]) http://www.sviluppoeconomico.gov.it/index.php/it/194-comunicati-stampa/2036649-calenda-firma-il-decreto-di-aggiudicazione-del-complesso-industriale-del-gruppo-ilva-ad-am-investco-italy
([20]) http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4485_en.htm

(18) Italian yleisessä rikosprosessilaissa säädetään, että rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä takavarikoidut varat on siirrettävä oikeusministeriön alaiseen oikeusrahastoon (Fondo Unico di Giustizia), joka toimii takavarikoidun omaisuuden hoitajana (custode ex lege) rikosoikeudellisen menettelyn ajan. Rahaston hallinnoinnista vastaa Equitalia Giustizia SpA, jäljempänä 'Equitalia' ([21]). Equitalian sijoitusvaltuuksien mukaisesti Fondo Unico di Giustizia -rahastossa säilytettävät käteisvarat on talletettava riittävän vakaiksi ja luotettaviksi osoitetuille käyttötileille tai sijoitettava Italian valtion joukkolainoihin ([22]). Takavarikoidut määrät kuuluvat koko oikeudenkäyntimenettelyn ajan alkuperäisille omistajille, jotka eivät kuitenkaan voi käyttää niitä.

(19) Asetuksen nro 1/2015 3 §:n 1 momentissa otettiin käyttöön Rivan suvun varoja koskeva tilapäinen säännös, jonka mukaan kyseiset varat voitiin siirtää Ilvalle ennen rikosoikeudellisen menettelyn päättymistä ([23]). Kyseisen säännöksen mukaan varojensiirrossa oli noudatettava tiettyjä erityisehtoja. Ilvan oli ensin laskettava liikkeeseen Rivan suvun varojen arvoa vastaava määrä joukkovelkakirjoja. Sitten Fondo Unico di Giustizia -rahasto ostaisi joukkovelkakirjat säilyttämillään Rivan suvun varoilla. Tällöin Ilvan joukkovelkakirjat korvaisivat Fondo Unico di Giustizia -rahaston tileillä olevat Rivan suvun varat vakuuksina vireillä olevan rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä. Edellä mainitussa asetuksessa täsmennettiin myös, että Ilvan oli kohdennettava varojensiirrossa saamansa rahat ympäristöohjelmansa toteuttamiseen.

(20) Rivan suvun varat määrättiin siirrettäväksi kansallisen tuomioistuimen 11 päivänä toukokuuta 2015 antamalla tuomiolla (Decreto di Trasferimento). Siirtoa Fondo Unico di Giustizia -rahastoon ei kuitenkaan voitu toteuttaa, koska Rivan suvun varat olivat tallennettuina suvun ulkomaisille tileille ([24]) ja näiden tilien osalta toimivaltaiset ulkomaiset tuomioistuimet kieltäytyivät johdonmukaisesti luovuttamasta varoja Italiaan ([25]).

(21) Tilanne ratkesi, kun Rivan suku ja Ilva tekivät joulukuussa 2016 sovintosopimuksen, jossa asianomaiset Rivan suvun jäsenet antoivat suostumuksensa sille, että heidän ulkomaisilla pankkitileillä olevat varansa luovutetaan lopullisesti Ilvalle asetuksen nro 1/2015 3 §:n 1 momentissa säädetyssä oikeudellisessa muodossa. […]. Italian viranomaisten mukaan Ilva olisi voinut vaatia Rivan suvulta jopa […] euron vahingonkorvauksia. Rivan suku suostui luovuttamaan Ilvalle takavarikoidun 1,1 miljardin euron summan, joka oli kohdennettava lain nojalla ympäristöohjelman toteuttamiseen, sekä 145 miljoonan euron suuruisen lisäsumman Ilvan liiketoiminnan tukemiseksi. Sovintosopimuksen seurauksena Rivan suvun varat kotiutettiin Italiaan ([26]) ja siirrettiin Fondo Unico di Giustizia -rahastoon, joka osti 13 päivänä ja 22 päivänä kesäkuuta 2017 Ilvan liikkeeseen laskemia joukkovelkakirjoja yhteensä […] eurolla.

2.2.2 *Toimenpide 2: lainan luokitteleminen lailla ennakkovähennyskelpoiseksi*

(22) Lehtitietojen mukaan Ilvalla oli toukokuussa 2014 ongelmia sekä palkkojen että tavarantoimitusten maksamisessa ([27]). Lehtikirjoitusten perusteella pankit eivät olleet halukkaita myöntämään Ilvalle tilapäislainaa sen maksuvalmiustarpeiden kattamiseksi ([28]). Lisäksi vaikuttaa siltä, että Italian viranomaiset (erityisesti taloudellisen kehityksen ministeriö ja Apulian alueviranomaiset) osallistuivat vuonna 2014 täysipainoisesti tapaamisiin ja keskusteluihin, joita järjestettiin rahoituslaitosten kanssa tilapäislainan saamiseksi ([29]).

([21]) Asetuksen nro 143/2008 2 §:n 4 momentin nojalla.
([22]) Ks. http://www.giustizia.it/giustizia/it/mg_2_9_1.wp
([23]) Oikeusperusta vahvistettiin ensin asetuksen nro 61/2013 1 §:n 11 momentin d kohdassa. Sittemmin asetusta muutettiin joulukuussa 2013, elokuussa 2014 ja vielä maaliskuussa 2015.
([24]) […]
([25]) Ks. http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2015-11-24/ilva-giudici-svizzeri-no-rientro-italia-12-miliardi-riva-171441.shtml ja http://www.repubblica.it/economia/finanza/2015/11/24/news/ilva_annullato_il_sequestro_da_un_miliardo_in_svizzera-128062132/
([26]) Ks. http://www.ilsole24ore.com/art/impresa-e-territori/2017-05-24/ilva-firmata-transazione-il-rientro-fondi-svizzera-131344.shtml
([27]) Ks. http://www.ilsole24ore.com/art/impresa-e-territori/2014-05-12/ilva-taranto-stipendi-salvi-ma-resta-crisi-finanziaria-123429.shtml?uuid=ABUglaHB
([28]) Ks. http://www.ilsole24ore.com/art/impresa-e-territori/2014-07-03/ilva-aggrappata-prestito-ponte-063934_PRV.shtml?uuid=ABpE6DXB&fromSearch
([29]) Ks. lehtiartikkeli *L'incontro di ieri a Palazzo Chigi tra rappresentanti degli istituti di credito e Governo – il sottosegretario alla presidenza, Graziano Del Rio, il ministro e il vice ministro dello Sviluppo economico, rispettivamente Federica Guidi e Claudio De Vincenti – non ha portato i segnali che l'azienda attende in modo da attenuare la propria crisi finanziaria*, joka on saatavilla osoitteessa http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2014-05-14/ilva-nessuna-concessione-un-prestito-ponte-132300.shtml?uuid=ABPqs9HB; ks. myös toukokuussa 2014 julkaistu artikkeli, joka on saatavilla osoitteessa http://www.ilsole24ore.com/art/impresa-e-territori/2014-05-12/ilva-taranto-stipendi-salvi-ma-resta-crisi-finanziaria-123429.shtml?uuid=ABUglaHB: *L'Ilva ha avanzato la richiesta ed ha avviato la trattativa con le banche che viene seguita anche dal Governo*.

(23) Italia muutti 11 päivänä elokuuta 2014 asetuksen nro 101/2013 12 §:n 5 momenttia siten, että kansallisen strategisen edun mukaisille, erityishallintomenettelyssä oleville yrityksille ympäristöön ja terveyteen liittyvien kunnostussuunnitelmien varten myönnetyt lainat luokitellaan poikkeuksellisesti ennakkovähennyskelpoisiksi ([30]). Ennakkovähennyskelpoiset lainat voidaan periä maksukyvyttömän yrityksen selvitystilassa olevista varoista ennen kyseisen yrityksen muita lainoja ja velkojien saatavia. Ilvan tilanne täytti lainsäädännössä vahvistetun määritelmän, joten sille myönnettävät lainat voitiin luokitella ennakkovähennyskelpoisiksi ([31]).

(24) Kuukauden kuluttua edellä mainitusta lakimuutoksesta, 11 päivänä syyskuuta 2014, kolme yksityispankkia ([32]) myönsi Ilvalle yhteensä 250 miljoonan euron lainan. Laina-ajan päättyessä 28 päivänä helmikuuta 2015 Ilva ei maksanut lainaa takaisin.

2.2.3 *Toimenpide 3: valtiontakauksen myöntäminen 400 miljoonan euron lainalle*

(25) Asetuksen nro 1/2015 3 §:n 1 b momentin nojalla Ilva voi neuvotella kiinnostuneiden pankkien kanssa 400 miljoonan euron ennakkovähennyskelpoisesta lainasta valtiontakauksen turvin. Laina oli tarkoitus käyttää Ilvan ympäristöohjelman toteuttamiseen ([33]).

(26) Valtiovarainministeri myönsi lainalle 30 päivänä huhtikuuta 2015 annetulla asetuksella valtiontakauksen, josta perittiin vuotuisena takausmaksuna 3,12 prosenttia.

(27) Valtiontakauksen myöntämisen jälkeen kolme rahoituslaitosta myönsi Ilvalle 27 päivänä toukokuuta 2015 lainan, joka oli yhteensä 400 miljoonaa euroa ja jakautui seuraavasti: CDP:n osuus oli 330 miljoonaa euroa, Intesa Sanpaolon osuus 50 miljoonaa euroa ja Banco Popolaren osuus 20 miljoonaa euroa. Yksityiset pankit Intesa Sanpaolo ja Banco Popolare olivat osallisina myös toimenpiteessä 2.

(28) Kyseinen 400 miljoonan euron laina maksettiin takaisin neljässä 100 miljoonan suuruisessa erässä 10 päivänä kesäkuuta, 9 päivänä lokakuuta, 10 päivänä joulukuuta ja 28 joulukuuta 2015. Lainasta perittiin vuotuinen kuuden kuukauden Euribor-korko + […] puolivuosittain. Takaisinmaksu oli aloitettava alun […] pituisen lyhennysvapaan päätyttyä.

2.2.4 *Toimenpide 4: sovintosopimus Fintecnan kanssa*

(29) Ilvan yksityistämisen yhteydessä vuonna 1995 valtio-omisteinen IRI myönsi yksityistämissopimuksen 17.7 artiklan nojalla takauksen, joka kattoi ennen yksityistämistä esitettävät ympäristövahinkoja koskevat korvausvaatimukset […] Italian liiraan asti korkoineen (mikä oli kyseisenä ajankohtana yhteensä noin […] euroa ja 31 päivänä joulukuuta 2014 […] euroa ilman korkoja tai […] euroa korkoineen). Yksityistämissopimuksen mukaan ympäristövahinkoihin liittyvät kustannukset oli määritettävä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1996. IRI aloitti 16 päivänä huhtikuuta 1996 välimiesmenettelyn myyntihinnan määrittämiseksi. Vuonna 2000 päättyneessä välimiesmenettelyssä ei päästy sovintoon ympäristövastuuta koskevasta riidasta. Ilva aloitti 6 päivänä toukokuuta 1996 rinnakkaisen välimiesmenettelyn ympäristövastuun määrittämiseksi, mutta kyseistä menettelyä ei saatu vietyä päätökseen.

(30) Valtio-omisteisesta Fintecnasta tuli IRIn oikeusseuraaja vuonna 2002. Vuodesta 2012 lähtien Fintecnan on omistanut kokonaan CDP, joka puolestaan on kokonaisuudessaan valtion omistuksessa. Fintecnan tilinpäätökset ja varainhoidon tarkastaa Italian tilintarkastustuomioistuimen nimittämä tuomari, joka osallistuu lain nro 259/1958 7 ja 12 §:n nojalla kyseisen yhtiön johto- ja valvontaelinten kokouksiin.

(31) Fintecnan korvatessa IRIn vuonna 2002 IRIn aiempi johto päätti varata […] euroa Ilvaan liittyvien ympäristövahinkojen arvioitujen kustannusten kattamiseksi.

(32) Ilva ja Fintecna allekirjoittivat 12 päivänä kesäkuuta 2008 kokouspöytäkirjan (verbale di incontro), jonka mukaan tärkeimmät ratkaisematta olevat ympäristökysymykset koskivat Tarantossa sijaitsevaa tuotantolaitosta. Samassa yhteydessä osapuolet sopivat, että kustannukset voitiin jakaa niiden kesken vasta sitten, kun ne on määritetty. Ympäristöministeriö ja eräät muut julkisyhteisöt sen sijaan hyväksyivät 3 päivänä joulukuuta 2008 sopimusluonnoksen, jonka mukaan asia oli tarkoitus sopia pohjavesien puhdistamista ja aiheutettua ympäristövahinkoa koskevien kustannusarvioiden perusteella. Vahingot, jotka olivat aiheutuneet kolmansille osapuolille ilmansaasteista, jätettiin nimenomaisesti kyseisen arvion ulkopuolelle.

([30]) Lain nro 116/2014 22 d §, jolla muunnettiin 24 päivänä kesäkuuta 2014 annettu asetus nro 91/2014 laiksi ja muutettiin sitä.

([31]) Perustuu asetuksen nro 61/2013 1 §:n 1 momenttiin luettuna yhdessä 3 päivänä joulukuuta 2012 annetun asetuksen nro 207/2012 1 §:n kanssa. Viimeksi mainittu asetus muunnettiin laiksi 24 päivänä joulukuuta 2012 annetulla lailla nro 231/2012.

([32]) Intesa Sanpaolo SpA, Unicredit SpA ja Banco Popolare Società Cooperativa.

([33]) L'organo commissariale di ILVA SpA al fine della realizzazione degli investimenti necessari al risanamento ambientale, nonché di quelli destinati ad interventi a favore di ricerca, sviluppo e innovazione, formazione e occupazione, nel rispetto della normativa dell'Unione europea in materia, è autorizzato a contrarre finanziamenti per un ammontare complessivo fino a 400 milioni di euro, assistiti dalla garanzia dello Stato. Il predetto finanziamento è rimborsato dall'organo commissariale in prededuzione rispetto agli altri debiti (…).

(33) Ilva lähetti Fintecnalle useita ilmoituksia, joista viimeisimmät 2 päivänä toukokuuta 2011 ja 10 päivänä kesäkuuta 2013. Fintecna kiisti vastuullisuutensa erityisesti sellaisten vahinkojen osalta, joita oli aiheutunut kolmansille osapuolille ilmansaasteiden takia.

(34) Vuoden 2011 tilinpäätöstä valmistellessaan Fintecnan asiasta vastaavat yksiköt arvioivat Ilvaan liittyvien vahinkojen kustannuksiksi […] euroa. Vuonna 2014 summaksi korjattiin […] euroa.

(35) Ympäristöministeri antoi 19 päivänä joulukuuta 2013 määräyksen (provvedimento), jolla Fintecna velvoitettiin hävittämään Ilvan tiloissa olevat jätteet. Kyseisestä määräyksestä nostettiin kanne Apulian alueellisessa hallintotuomioistuimessa (Tribunale Amministrativo Regionale). Määräys kumottiin menettelyllisin perustein 14 päivänä marraskuuta 2014. Kyseinen tuomioistuin totesi kuitenkin, että saastuttava toiminta oli tapahtunut ennen vuotta 1995, joten vastuu kuului Fintecnalle.

(36) Asetuksen nro 1/2015 3 §:n 5 momentin nojalla Ilvan erityishallintojohtaja voi sopia Fintecnan kanssa vuoden 1995 yksityistämissopimuksen 17.7 artiklassa tarkoitettuja ympäristövahinkoja koskevan riidan 60 vuorokauden kuluessa mainitun asetuksen voimaantulosta. Samassa pykälässä vahvistettiin sovintosummaksi 156 miljoonaa euroa ja täsmennettiin, että sovinto olisi lopullinen ([34]).

(37) Fintecna palkkasi 12 päivänä tammikuuta 2015 riippumattoman oikeudellisen neuvonantajan, jonka tehtävänä oli auttaa sitä sovintosopimusta koskevissa neuvotteluissa Ilvan kanssa. Neuvonantaja antoi 3 päivänä maaliskuuta 2015 oikeudellisen lausunnon, jossa vahvistettiin, että riidan ratkaisemiseksi määritetty 156 miljoonan euron sovintosumma noudatti yksityistämissopimuksessa määrättyä enimmäismäärää ja alitti lisäksi Fintecnan omat arviot.

(38) Fintecna pyysi myös toiselta neuvonantajalta oikeudellisen lausunnon siitä, i) oliko Ilvalle jo maksettu jotain aiemman välimiesmenettelyn yhteydessä ja ii) mistä päivästä alkaen taatusta summasta perittävät korot olisi laskettava. Tämä lausunto annettiin 16 päivänä helmikuuta 2015. Sen mukaan i) Fintecna ei ollut suorittanut Ilvalle maksuja yksityistämissopimuksen 17.7 artiklan soveltamista koskevien aiempien välimiesmenettelyjen yhteydessä ja ii) korot olisi laskettava vuodesta 1996 alkaen.

(39) Sen jälkeen, kun asetus nro 1/2015 oli muunnettu laiksi 4 päivänä maaliskuuta 2015, Fintecnan johtokunta päätti sopia riidan kahden neuvonantajan antamien oikeudellisten lausuntojen perusteella. Johtokunta painotti, että sovinto oli lopullinen myös kolmansien osapuolten osalta (eli se koski myös Ilvan velkojia mahdollisessa konkurssitilanteessa sekä korvausvaatimuksia, joita Fintecnalle mahdollisesti esitettäisiin ympäristövahingoista) ja että yksityistämissopimuksesta johtuvien vastuiden enimmäismäärä oli […] euroa ilman korkoja tai […] euroa korkoineen. Johtokunnan päätöksessä otettiin huomioon Fintecnan osakkeenomistajan CDP:n puoltava lausunto, kuten määrättiin CDP-konserniin kuuluvissa yhtiöissä toteutettavaa valvontaa koskevan säännöstön (Regolamento per l'esercizio dell'attività di direzione et coordinamento sulle società participate del gruppo CDP) kohdassa 8.3.2.

(40) Näin ollen Fintecnan ja Ilvan välinen riita sovittiin 5 päivänä maaliskuuta 2015. Sovintosumma 156 miljoonaa euroa suoritettiin Ilvalle 6 päivänä maaliskuuta 2015.

(41) CDP:n ja Fintecnan 11 päivänä maaliskuuta 2015 julkaiseman yhteisen lehdistötiedotteen mukaan liiketoimella "pantiin täytäntöön 5 päivänä tammikuuta 2015 annetun asetuksen nro 1, sellaisena kuin se oli muunnettuna 4 päivänä maaliskuuta 2015 annetuin muutossäännöksin laiksi nro 20, 3 §:n 5 momentti (nk. Ilva-asetus)" ([35]).

2.2.5 *Toimenpide 5: 300 miljoonan euron suuruinen valtionlaina*

(42) Kuten johdanto-osan 14 kappaleessa todettiin, Italian viranomaiset ilmoittivat 4 joulukuuta 2015 antaneensa samana päivänä asetuksen nro 191/2015. Ilvan varojen myyntiä koskevien säännösten lisäksi mainitun asetuksen

([34]) Allo scopo di definire tempestivamente le pendenze tuttora aperte, il commissario straordinario, entro sessanta giorni dell'entrata in vigore del presente decreto, è autorizzato a sottoscrivere con FINTECNA SpA, in qualità di avente causa dell'IRI, un atto convenzionale di liquidazione dell'obbligazione contenuta nell'articolo 17.7 del contratto di cessione dell'ILVA Laminati Piani (oggi ILVA SpA). La liquidazione è determinata nell'importo di 156.000.000 di euro, ha carattere definitivo, non è soggetta ad azione revocatoria e preclude ogni azione concernente il danno ambientale generatosi, relativamente agli stabilimenti produttivi ceduti dall'IRI in sede di privatizzazione dell'ILVA Laminati Piani (oggi ILVA SpA), antecedentemente al 16 marzo 1995. Le somme rinvenienti di detta operazione affluiscono nella contabilità ordinaria del Commissario straordinario."

([35]) Lehdistötiedote on saatavilla osoitteessa http://www.cdp.it/static/upload/com/0000/comunicato-n.-12-del–11-03-2015_fintecna-ilva.pdf

1 §:n 3 momentissa annettiin valtiolle valtuudet myöntää Ilvalle sen välittömien maksuvalmiustarpeiden tukemiseksi ministeriön asetuksella 300 miljoonan euron laina, johon sovellettava vuosikorko olisi kuuden kuukauden Euribor-korko + 300 peruspistettä. Kyseisen asetuksen mukaan Ilvan varojen ostajan oli maksettava laina takaisin 60 vuorokauden kuluessa siitä, kun toimivaltainen kansallinen tuomioistuin toteaa Ilvan toiminnan lakkautetuiksi asetuksen nro 270/99 73 §:n nojalla yhtiön varojen lopullisen luovuttamisen jälkeen.

(43) Ministeriön asetus lainan myöntämisestä Ilvalle annettiin 15 päivänä joulukuuta 2015 ja lainasumma maksettiin 23 päivänä joulukuuta 2015. Ministeriön asetuksessa täsmennettiin, että laina oli myönnetty Ilvan erityishallinnolle.

(44) Italian hallitus antoi 9 päivänä kesäkuuta 2016 asetuksen nro 98/2016, jolla muutettiin asetusta nro 191/2015. Mainitun asetuksen 1 §:n 1 momentin a kohdan nojalla 300 miljoonan euron lainaa koskeva takaisinmaksuvelvollisuus siirrettiin Ilvan varojen ostajalta Ilvalle. Asetus muunnettiin 1 päivänä elokuuta 2016 laiksi nro 151/2016 muutossäännöksin ([36]).

(45) Italian hallitus antoi 29 päivänä joulukuuta 2016 asetuksen nro 243/2016, joka muunnettiin 27 päivänä helmikuuta 2017 laiksi nro 18/2017 muutossäännöksin ([37]). Saman asetuksen 1 §:n 1 momentin b kohdassa säädettiin Ilvan erityishallinnon toimikauden jatkamisesta varojen siirtämispäivän yli, jotta Ilvan erityishallintojohtajat voivat suunnitella ja toteuttaa lisätoimia sellaisten alueiden puhdistamiseksi, jotka eivät siirtyneet ostajalle. Tämän seurauksena päätettiin, että määräys Ilvan toiminnan toteamiseksi lakkautetuksi asetuksen nro 270/99 73 §:n nojalla annetaan vasta sitten, kun edellä mainitut puhdistamistoimet on toteutettu kokonaisuudessaan. Jotta samalla ei tarvitsisi muuttaa 300 miljoonan euron lainan lopullista takaisinmaksupäivää, mainitun asetuksen 1 §:n 1 momentin a kohdassa muutettiin lainan takaisinmaksupäiväksi 60 vuorokautta Ilvan varojen lopullisesta luovuttamisesta lukien. Näin ollen se ei enää ollut riippuvainen Ilvan toiminnan lakkauttamisen toteamiseksi annettavasta määräyksestä.

2.3 **Muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisen syyt**

(46) Komissio esitti johdanto-osan 1 kappaleessa mainitun alustavan tutkinnan perusteella epäilyksiä kyseisten tukitoimenpiteiden yhteensopivuudesta valtiontukia koskevien unionin säännösten kanssa. Komission alustavan näkemyksen mukaan toimenpiteet vaikuttivat olevan valtiontukea, eikä sen tiedossa ollut perusteita kyseisen tuen katsomiseksi sisämarkkinoille soveltuvaksi.

2.3.1 *Toimenpiteiden luokitteleminen valtiontueksi*

(47) Komissio katsoi menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä alustavasti, että kaikki perusteellisen tutkinnan kohteena olleet toimenpiteet saattoivat vääristää kilpailua ja siten vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, kun otetaan huomioon kilpailijoiden olemassaolo teräsmarkkinoilla, joilla Ilva toimii, sekä terästuotteiden merkitys unionin sisäisessä kaupassa, johon Ilvakin osallistuu.

(48) Muita valtiontukiperusteita (toimenpiteen katsominen valtiosta johtuvaksi, valtion varojen käyttäminen, valikoivuus ja taloudellinen etu) koskevasta komission alustavasta arviosta esitetään toimenpidekohtaiset yhteenvedot 2.3.1.1–2.3.1.5 jaksossa.

2.3.1.1 Toimenpide 1

(49) Komissio totesi menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä alustavasti toimenpiteen 1 katsomisesta valtiosta johtuvaksi, että päätös siirtää Rivan suvun varat Ilvalle joukkovelkakirjoja ostamalla johtuu Italian hallituksesta, koska se oli sisällyttänyt asiaa koskevan säännöksen asetukseen nro 1/2015. Komissio katsoi myös alustavasti, että Fondo Unico di Giustizia -rahaston oli noudatettava oikeusviranomaisen ohjeita pannessaan kyseisen päätöksen täytäntöön (Equitalian välityksellä). Oikeusviranomainen puolestaan on valtion elin, jota sitoo velvollisuus tehdä vilpitöntä yhteistyötä ([38]).

([36]) Asetusteksti, sellaisena kuin se on laiksi muunnettuna, on saatavilla osoitteessa http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2016-06-09;98!vig=

([37]) Asetusteksti, sellaisena kuin se on laiksi muunnettuna, on saatavilla osoitteessa http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2016-12-29;243!vig=

([38]) Unionin tuomioistuimen tuomio 11.9.2014, komissio v. Saksa, C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, 56 kohta. Ks. tuomio 18.7.2007, *Ministero dell'Industria, del Commercio e dell'Artigianato v. Lucchini SpA*, C-119/05, ECLI:EU:C:2007:434, 59 kohta.

(50) Komissio katsoi alustavasti menettelyn aloittamista koskevan päätöksen yhteydessä todettujen tosiseikkojen perusteella, että toimenpiteeseen 1 liittyy valtion varoja, koska Rivan suvun varojen oli katsottava olevan valtion valvonnassa niin kauan kuin niitä säilytettiin Fondo Unico di Giustizia -rahastossa. Komissio ei voinut myöskään sulkea pois sitä mahdollisuutta, että valtio (Fondo Unico di Giustizia -rahaston kautta) menettää mahdollisia tuloja, kun se sijoittaa Rivan suvun varoja riskialttiisiin Ilvan joukkovelkakirjoihin ilman asianmukaista korvausta sen sijaan, että se olisi pyrkinyt turvaamaan tuotot sijoittamalla varat pankkitalletuksiin tai valtion joukkolainoihin.

(51) Komissio katsoi menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä valikoivan taloudellisen edun aiheutuvan siitä, että rikosoikeudellisesta vakiomenettelystä poiketen Rivan suvun varat oli tarkoitus antaa Ilvan käyttöön ennen rikosoikeudellisen menettelyn päättymistä laskemalla liikkeeseen joukkovelkakirjoja, joiden arvo ei ollut tiedossa, mahdollisesti markkinahintaa halvemmalla hinnalla.

2.3.1.2 Toimenpide 2

(52) Vaikka 250 miljoonan euron laina oli yksityisten pankkien myöntämä, komissio katsoi alustavasti, että toimenpiteen voidaan katsoa tapahtumien kulun perusteella johtuvan valtiosta, sillä asetuksen nro 101/2013 muuttaminen ja valtion osallistuminen Ilvan ja pankkien välisiin neuvotteluihin olivat saattaneet edesauttaa lainan myöntämistä.

(53) Komission alustavan näkemyksen mukaan toimenpiteellä 2, jolla asetettiin uusi 250 miljoonan euron yksityinen laina takaisinmaksun osalta etusijalle, luovuttaisiin tosiasiallisesti valtion velkasaatavista, jos valtio tai muut julkisyhteisöt olisivat Ilvan tärkeimpien velkojien joukossa ([39]). Tällöin toimenpiteeseen 2 liittyisi valtion varoja.

(54) Muutetun lain yleisluontoisesta sanamuodosta huolimatta komissio totesi, että kyseinen toimenpide toteutettiin ainoastaan Ilvan hyväksi, joten se oli tosiasiallisesti valikoiva. Toimenpiteellä autettiin Ilvaa täyttämään maksuvalmiustarpeensa, joten se vaikutti antaneen etua, jota Ilva ei olisi voinut saada tavanomaisissa markkinaolosuhteissa. Näin ollen komissio katsoi alustavasti, että toimenpide antaa Ilvalle valikoivan taloudellisen edun.

2.3.1.3 Toimenpide 3

(55) Komission alustavan näkemyksen mukaan toimenpiteen 3 voitiin katsoa johtuvan valtiosta, koska valtiontakaus myönnettiin ministeriön asetuksella hallituksen antaman asetuksen säännösten nojalla. Valtion varoihin kohdistuva riski voitiin päätellä siitä tosiseikasta, että valtiontakaukset maksetaan niiden realisoituessa valtion talousarviosta.

(56) Valikoivan taloudellisen edun olemassaoloa arvioidessaan komissio kyseenalaisti kyseisen valtiontakauksen markkinaehtoisuuden. Epäselvää oli ensinnäkin se, olisiko mikään markkinatoimija myöntänyt Ilvalle takausta vain kaksi kuukautta sen jälkeen, kun Ilva oli jättänyt maksamatta edellisen lainansa. Komissiolla oli epäilyksiä myös sen suhteen, muodostiko Italian valtion perimä takausmaksu asianmukaisen korvauksen valtiolle koituvasta riskistä, vaikka Ilvalla saattoi oletettavasti olla mahdollisuus turvautua ulkopuolisiin rahoituslähteisiin ja/tai ulkopuolisiin takauksiin.

2.3.1.4 Toimenpide 4

(57) Komissio katsoi alustavasti unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä ([40]) vahvistettujen merkityksellisten indikaattorien perusteella, että Fintecnan toteuttama toimenpide 4 oli Italian valtiosta johtuva. Toimenpiteeseen käytettyjen varojen alkuperästä komissio huomautti, että Fintecna voidaan luokitella julkiseksi yritykseksi. Näin ollen sen varat katsotaan valtion varoiksi.

(58) Valikoivan taloudellisen edun olemassaoloa arvioidessaan komissio huomautti, että ympäristövahinkoja koskeva rajattu valtiontakaus, joka myönnettiin kyseisen yhtiön ollessa valtion omistuksessa, eli ennen Ilvan yksityistämistä ja myymistä Rivan suvulle, oli markkinakäytännön mukainen eikä sitä voitu pitää sopimattomana. Komissio kuitenkin kyseenalaisti sovintosopimuksen summan ja ajoituksen ja pohti, olisiko yksikään markkinataloustoimija toiminut samalla tavalla vastaavassa tilanteessa.

([39]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 1.12.1998, *Ecotrade Srl v. Altiforni e Ferriere di Servola SpA (AFS)*, C-200/97, ECLI:EU:C:1998:579, ja tuomio 17.6.1999, *Industrie Aeronautiche e Meccaniche Rinaldo Piaggio SpA v. International Factors Italia SpA (IfItalia), Dornier Luftfahrt GmbH ja Ministero della Difesa*, C-295/97, ECLI:EU:C:1999:313.

([40]) Unionin tuomioistuimen tuomio 16.5.2002, *Ranska v, komissio (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 55 ja 56 kohta. Ks. myös julkisasiamies Jacobsin ratkaisuehdotus asiassa *Ranska v. komissio (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2001:685, 65–68 kohta.

2.3.1.5 Toimenpide 5

(59) Koska kyseisen toimenpiteen muodostaa laina, jonka taloudellisen kehityksen ministeriö ja valtiovarainministeriö myönsivät Italian julkisesta talousarviosta, komissio katsoi alustavasti, että toimenpiteen voidaan katsoa johtuvan valtiosta ja siihen liittyy valtion varoja.

(60) Valikoivan taloudellisen edun olemassaoloa arvioidessaan komissio pohti, olisiko mikään yksityinen markkinatoimija myöntänyt Ilvalle 300 miljoonan euron lainaa – etenkään samoilla ehdoilla kuin Italian valtio – kun otetaan huomioon Ilvan talousvaikeudet.

2.3.2 *Sisämarkkinoille soveltuvuuden perusteet*

(61) Komissio ei nähnyt mitään perusteita, joilla Ilvan saama valtiontuki olisi voitu katsoa sisämarkkinoille soveltuvaksi. Näin ollen se pyysi Italiaa näyttämään toteen, jos tällaisia perusteita oli olemassa, sekä ilmoittamaan komissiolle niiden mahdollisen merkityksellisen oikeusperustan.

2.3.3 *Mahdollinen taloudellinen jatkuvuus Ilvan ja sen varat ostaneen uuden yrityksen välillä*

(62) Menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 107 kappaleessa komissio muistutti, että mikäli tukea saaneen yrityksen ostaja jatkaa kyseisen yrityksen taloudellista toimintaa ja komissio toteaa tuen soveltumattomaksi sisämarkkinoille, ostajan on mahdollisesti maksettava tuki takaisin.

(63) Myynnin lopullinen laajuus saattaa vielä muuttua riippuen edellä johdanto-osan 15 kappaleessa mainitun sulautuman valvontamenettelyn lopputuloksesta. Italia ja Peacelink ovat toimittaneet huomautuksia taloudellisen toiminnan jatkumisesta (tai keskeytymisestä) nykyisen Ilvan ja Ilvan varojen ostajan välillä. Komissio ei kuitenkaan voi vielä tässä vaiheessa esittää lopullista näkemystä asiasta, joten sitä ei käsitellä enempää tässä päätöksessä.

2.3.4 *Päätös olla vastustamatta kiireellisiä ympäristö- ja terveystoimenpiteitä*

(64) Komissio täsmensi menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 114 kappaleessa, ettei se vastustaisi välittömiä toimia, jotka Italian viranomaiset mahdollisesti toteuttavat kansalaisten terveyden suojelemiseksi Tarantossa. Siellä on virallisesti tunnustettu ympäristöön ja terveyteen liittyvä hätätilanne, jota kuvaillaan tämän päätöksen johdanto-osan 11 kappaleessa. Näin ollen muodollisen tutkintamenettelyn aloittaminen ei vaikuttanut julkiseen tukeen, jota annettiin Ilvan tuotantolaitoksen ja sen ympäristön puhdistustöistä aiheutuviin menoihin siltä osin kuin tällaiset työt olivat ehdottomasti tarpeellisia olemassa olevien saasteiden poistamiseksi ja Taranton kansalaisten terveyden varmistamiseksi odotettaessa, että saastuttaja saadaan määritettyä ja tältä voidaan edellyttää sovellettavissa säännöissä vaaditun tason täyttämistä.

(65) Komissio totesi menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 115 kappaleessa, että Italian viranomaiset olivat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet saastuttajan määrittämiseksi. Koska oikeudenkäynnin tulos ei ollut vielä selvillä, komissio katsoi Italian valtion toimineen perustellusti sen varmistamiseksi, ettei kertynyt saaste aiheuttaisi haittaa kansalaisten terveydelle ja ympäristölle Taranton alueella. Komissio selvensi, että jos saastuttaja saadaan määritettyä vireillä olevassa oikeudenkäynnissä, tämän on korvattava – saastuttaja maksaa -periaatteen käyttöönottoon tai toteuttamiseen liittyvien sovellettavien sääntöjen mukaisesti – korkoineen summat, jotka valtio on käyttänyt puhdistamiseen.

(66) Italian oikeusviranomaiset ovat ryhtyneet asianmukaisiin toimiin saastuttajan ja tämän toiminnasta johtuvan taloudellisen vastuun määrittämiseksi. Näin ollen tämä päätös ei vaikuta taloudellisiin seuraamuksiin, jotka liittyvät sellaisiin olemassa olevien saasteiden poistamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin, jotka valtio tai muut julkiset ja yksityiset yritykset ja saastuttaja ovat jo jakaneet keskenään SEUT-sopimuksen 191 artiklan 2 kohdassa vahvistetun saastuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti. Komissio huomauttaa tulevista puhdistuskustannuksista, että Ilvan nykyisten osakkeenomistajien siirtämät 1,1 miljardia euroa on kohdennettava lainsäädännön nojalla edellä mainittuun ympäristöohjelmaan (johdanto-osan 21 kappale). Lisäksi tulevat mahdollisen tulevan omistajan ja johdon lisäinvestoinnit Taranton tuotantolaitoksen ympäristötehokkuuden parantamiseen (ks. johdanto-osan 15 ja 63 kappale).

3. ITALIAN HUOMAUTUKSET

3.1 Yleisiä huomautuksia toimenpiteiden tarkoituksesta

(67) Italian mukaan sen hallituksen toteuttamat toimenpiteet olivat tarpeen yleisten etujen turvaamiseksi eivätkä ne kuulu SEUT-sopimuksen 107 artiklan soveltamisalaan. Italia katsoo, että menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 114 ja 115 kappaleessa käsitellään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2004/35/EY ([41]) sekä Italian ympäristölain 250 §:ssä ([42]) tarkoitettuja tilanteita. Näiden säännösten nojalla viranomaisten on toteutettava tarvittavat toimet ympäristövahingon korjaamiseksi, jos saastuttajaa ei vielä ole saatu määritettyä. Tätä tarkoitusta varten asetuksessa nro 1/2015 ja ympäristöohjelmasta 14 päivänä maaliskuuta 2014 annetussa pääministerin asetuksessa (Decreto del Presidente del Consiglio dei Ministri) annettiin Ilvan erityishallintojohtajille julkista valtaa toteuttaa Ilvan ympäristön puhdistamiseen liittyviä tehtäviä valtion puolesta.

(68) Menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 114 ja 115 kappaleessa katsottiin, että tällaiset ympäristötoimenpiteet olisi sallittava […] euroon asti. Niihin sisältyvät seuraavat työt:

a) Puhdistustyöt (vesien ja pilaantuneiden alueiden puhdistaminen, jätehuolto ja asbestinpoisto) sekä komission perustellussa lausunnossa mainitut työt ([43]). Tähän ryhmään kuuluvien toimenpiteiden kokonaiskustannukset ovat […] euroa.

b) Komission virallisessa lausunnossa vaaditut lisätyöt direktiivin 2008/1/EY (7 päivään tammikuuta 2014 asti) ja direktiivin 2010/75/EU (7 päivästä tammikuuta 2014 alkaen) rikkomisen korjaamiseksi. Tähän ryhmään kuuluvien toimenpiteiden kokonaiskustannukset ovat […] euroa.

(69) Italian viranomaiset huomattavat, että sallittujen töiden kokonaiskustannukset ovat suuremmat kuin toimenpiteisiin 2, 3 ja 4 liittyvät summat yhteensä.

(70) Italian viranomaiset korostavat lisäksi, että komission valtiontukimenettely liittyy olennaisesti rinnakkaiseen rikkomusmenettelyyn. Komission perustellussa lausunnossa myönnettiin, että Ilvan vaikeus löytää rahoitusta saattaisi viivyttää töitä, jotka Tarantossa on tehtävä Ilvalle myönnetyn ympäristöluvan määräysten täyttämiseksi. Näin ollen Italian viranomaiset päättivät myöntää Ilvan erityishallintojohtajien käyttöön julkisia varoja täyttääkseen perustellussa lausunnossa asetetut velvoitteet ja varmistaakseen tarvittavien töiden toteutumisen. Italian viranomaiset tulkitsevat menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 114 ja 115 kappaletta siten, ettei komissio vastausta tämäntyyppisiä toimenpiteitä.

(71) Italia painottaa lisäksi Taranton tuotantolaitoksen sosioekonomista merkitystä. Kyseinen tuotantolaitos työllistää välittömästi ja välillisesti noin 24 prosenttia Taranton maakunnan työssäkäyvästä väestöstä alueella, jonka työttömyysaste nousi 18,5 prosenttiin vuonna 2014, kun se oli ollut 15,5 prosenttia vuonna 2013.

3.2 Toimenpide 1

3.2.1 *Valtion varat*

(72) Italian viranomaisten mukaan toimenpiteeseen 1 ei liity valtion varoja. Italian viranomaiset toimittivat ensimmäiset perustelunsa ennen kuin edellä johdanto-osan 21 kappaleessa mainittu sovintosopimus Rivan suvun ja Ilvan välillä tehtiin. Ne esitetään johdanto-osan 73–77 kappaleessa. Sovintosopimuksen tekemisen jälkeen Italian viranomaiset täydensivät huomautuksiaan ja esittivät lisäperusteluja osoittaakseen, ettei toimenpiteeseen liity valtion varoja (ks. johdanto-osan 78 kappale).

(73) Italian viranomaiset katsovat ensinnäkin, että menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä mainittu oikeuskäytäntö, erityisesti asiassa Doux Elevage annettu tuomio ([44]), liittyi täysin erilaisiin olosuhteisiin. Italia siteeraa tässä yhteydessä unionin yleisen tuomioistuimen 24 päivänä syyskuuta 2015 asiassa T-674/11 antaman tuomion 208 ja 209 kohtaa painottaakseen, että yksityisiltä osapuolilta saatuja varoja voidaan pitää valtion

([41]) Ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta 21 päivänä huhtikuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/35/EY 6 artiklan 3 kohta ja 8 artiklan 2 kohta, (EUVL L 143, 30.4.2004, s. 56).
([42]) Asetuksen nro 152/2006 250 §:llä pantiin täytäntöön direktiivin 2004/35/EY 6 artiklan 3 kohdassa annettu säännös.
([43]) Työmääräykset nro 4, 5, 6–16i, 40, 51, 58, 65 ja 67.
([44]) Unionin tuomioistuimen tuomio 30.5.2013, *Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE v. Ministère de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche, de la Ruralité et de l'Aménagement du territoire ja Comité interprofessionnel de la dinde française (CIDEF)*, C-677/11, ECLI:EU:C:2013:348, 35 kohta.

varoina vain siinä tapauksessa, että i) varojen omistajat ovat itse antaneet kyseiset varat valtion käytettäväksi tai ii) varojen aiemmat omistajat ovat luopuneet varoista, koska valtio on vastannut niiden hallinnoinnista käyttäessään suvereenia valtaansa ([45]). Ei ole mahdollista katsoa, että varat ovat valtion määräysvallassa ja ovat siis edellä tarkoitettuja valtion varoja pelkästään siitä syystä, että valtio määrää lainsäädäntötoimella kolmannen käyttämään omia varojaan tietyllä tavalla.

(74) Italian mukaan toimenpide 1 ei täytä edellä mainittuja edellytyksiä, koska kyseiset 1,1 miljardia euroa kuuluivat Ilvan pääosakkeenomistajille ja entiselle johdolle. Toisin sanoen käsiteltävänä olevassa lainsäädännössä säädettiin, että Ilvan pääosakkeenomistajien ja entisen hallinnon omistamat varat oli käytettävä tietyllä tavalla, eikä se koskenut valtion varoja.

(75) Toimenpidettä ei väitetysti voida pitää varojen pakkolunastamisena valtion hyväksi. Sillä vain pantiin täytäntöön siviililain 2497 §:n yleinen oikeussäännös, jonka mukaan emoyhtiö on vastuullinen mahdollisesta huonosta hallinnosta tytäryhtiöidensä osakkeenomistajia tai velkojia kohtaan (responsabilità patrimoniale dell'impresa-holding), kuten todetaan tästä asiasta 28 päivänä lokakuuta 2014 annetussa tuomiossa.

(76) Lisäksi Fondo Unico di Giustizia -rahasto toimii ainoastaan omaisuudenhoitajana (custode ex lege), jonka on noudatettava sekä sovellettavaa lainsäädäntöä (kuten 30 päivänä heinäkuuta 2009 annettua ministeriön asetusta) että oikeusviranomaisen ohjeita. Varat eivät ole vapaasti sen käytettävissä. Kyseinen summa käytetään kokonaisuudessaan aiheutetun ympäristövahingon korjaamiseen saastuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti.

(77) Takavarikoitujen varojen alkuperäiset omistajat eivät myöskään menetä omistusoikeuttaan varoihin, sillä tuomion ollessa vapauttava he saavat haltuunsa joukkovelkakirjat sekä oikeuden muuttaa ne käteiseksi asianmukaisella arvolla korkoineen.

(78) Italian viranomaiset esittivät johdanto-osan 21 kappaleessa mainitun sovintosopimuksen allekirjoittamisen jälkeen vielä seuraavat lisäperustelut: Rivan suku antoi sovintosopimuksella muodollisesti suostumuksensa takavarikoitujen varojen (jotka olivat edelleen talletettuina Sveitsissä) luovuttamiselle Ilvalle myös siinä tapauksessa, että tuomio olisi vapauttava. Näin ollen Rivan suku siirsi kyseiset summat vapaaehtoisesti ja lopullisesti Ilvalle, eikä Fondo Unico di Giustizia -rahastolla ole niihin minkäänlaista määräysvaltaa.

3.2.2 *Vaikutus valtion talousarvioon*

(79) Italia katsoo, että valtiontuen toteamiseksi on todettava riittävän suora yhteys yhtäältä tuensaajalle myönnetyn edun ja toisaalta valtion talousarvion pienentymisen tai jopa talousarvioon riittävän konkreettisesti kohdistuvan taloudellisen riskin välillä ([46]). Italian mielestä komission menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esittämä väite siitä, että sijoittaessaan takavarikoidut summat Ilvan joukkovelkakirjoihin valtion joukkolainojen sijasta valtio saattaa menettää mahdollisia tuloja, on täysin hypoteettinen ja perusteeton.

(80) Ensinnäkään ei ole syytä uskoa, että takavarikoidut varat olisi sijoitettu vaihtoehtoisen skenaarion mukaisesti valtion joukkolainoihin sen sijaan, että ne talletettiin Fondo Unico di Giustizia -rahaston hallussa olevalle pankkitilille.

(81) Toiseksi komissio ei ole näyttänyt toteen riittävän suoraa yhteyttä päätöksen olla sijoittamatta takavarikoituja summia valtion joukkolainoihin ja valtion talousarvioon mahdollisesti kohdistuvan kielteisen vaikutuksen välillä.

(82) Näin ollen Italian viranomaiset katsovat, ettei toimenpide 1 vaikuta kielteisesti valtion talousarvioon. Toimenpiteen vaikutus valtion talousarvioon on päinvastoin myönteinen.

3.2.3 *Valikoiva etu*

(83) Italia väittää myös, ettei Ilvalle ole annettu valikoivaa etua.

([45]) Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio, 24.9.2015, TV2/Danmark v. komissio, T-674/11, ECLI:EU:T:2015:684.
([46]) Unionin tuomioistuimen tuomio 14.1.2015, *The Queen, Eventech Ltd:n hakemuksesta v. The Parking Adjudicator,* C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 34 kohta.

(84) Kyseessä olevat summat on tarkoitus tallettaa erilliselle tilille ja käyttää ympäristöohjelman ja perustellussa lausunnossa edellytettyjen töiden toteuttamiseen. Näin ollen toimenpiteellä vain toteutetaan saastuttaja maksaa -periaatetta, koska sillä pyritään luomaan oikea tasapaino terveyden, työllisyyden ja ympäristön suojelemiseen liittyvien perustuslaillisten etujen välille. Toimenpiteellä pyritään nimittäin i) helpottamaan Ilvan erityishallinnon työtä antamalla sen käyttöön riittävät varat sellaisten töiden suorittamiseksi, jotka komissio itse määräsi Italialle perustellussa lausunnossa, ja ii) säilyttämään rikostutkinnan kohteena olevien henkilöiden lailliset oikeudet.

(85) Käsiteltävänä olevan toimenpiteen erityisluonteen huomioon ottaen sen ei voida myöskään katsoa antavan valikoivaa etua. Tähän on ainakin kaksi syytä: Jäsenvaltiot voivat ensinnäkin vapaasti päättää, miten ne ratkaisevat tilanteen odotettaessa rikosoikeudellisen menettelyn päättymistä (*res controversa*), eikä tämä asia kuulu komission valtiontukisääntöjen mukaisesti harjoittaman valvonnan soveltamisalaan. Vireillä olevan rikosoikeudellisen menettelyn tuloksen ennakointi väliaikaisilla toimenpiteillä on lisäksi yleinen periaate, jota noudatetaan suurimmassa osassa eurooppalaisia oikeusjärjestelmiä, eikä se voi sellaisenaan antaa valikoivaa etua tällaisesta ennakoinnista hyötyvälle yritykselle.

(86) Italian viranomaiset selittävät lisäksi Ilvan liikkeeseen laskemiin joukkovelkakirjoihin sovellettavista rahoitusehdoista, että kyseiset joukkovelkakirjat on tarkoitus laskea liikkeelle *Fondo Unico di Giustizia* -rahaston nimissä oleviin tileihin sovellettavalla keskikorolla, joka esimerkiksi vuonna 2015 oli […]. Italian viranomaiset korostavat myös, ettei ole mitenkään epätavallista, että vaikeuksissa olevat tai erityishallintomenettelyyn asetetut yritykset laskevat liikkeeseen joukkovelkakirjoja rahoitustarpeidensa kattamiseksi.

3.3 **Toimenpide 2**

3.3.1 *Tuen valikoivuus*

(87) Italian mukaan kyseisellä säännöksellä vain toteutetaan lainsäädännön yleistä periaatetta, jonka mukaan lainat voidaan katsoa ennakkovähennyskelpoisiksi, jos se on tarpeen yrityksen arvon ja sen varojen hallinnoinnin varmistamiseksi. Tiettyihin velkojiin kohdistuva uhraus hyvitetään turvaamalla yrityksen varat. Muut yritykset eivät ole vielä ehtineet hyötyä tästä säännöksestä, koska se otettiin vasta hiljattain käyttöön.

3.3.2 *Valtion varat ja vaikutus valtion talousarvioon*

(88) Italian mukaan toimenpiteeseen 2 ei liity valtion varoja. Kyseisellä säännöksellä ei annettu toimivaltaiselle viranomaiselle ”toimivaltaa ohjata varojen hallinnointia tai vaikuttaa siihen” ([47]). Italian viranomaiset eivät vaikuttaneet rahoituslaitosten ja Ilvan väliseen suhteeseen.

(89) Toimenpide ei myöskään vaikuta kielteisesti valtion talousarvioon. Tämä koskee myös valtion saatavia suhteessa Ilvaan.

(90) Verotoimenpiteitä lukuun ottamatta komission on todettava riittävän suora yhteys yhtäältä tuensaajalle myönnetyn edun ja toisaalta valtion talousarvion pienentymisen tai jopa talousarvioon riittävän konkreettisesti kohdistuvan taloudellisen riskin välillä ([48]).

(91) Tässä asiassa tällaista yhteyttä ei ole. Valtio ei ensinnäkään luovu mistään tuloista, jotka Ilvan on maksettava valtiolle eri muodoissa (verot, vakuutusmaksut ja muut). Toimenpide ei myöskään vähennä valtion mahdollisuuksia periä saataviaan eikä aseta valtion lainoja muita lainoja epäsuotuisampaan asemaan. Päinvastoin on niin, että tällä Ilvan varat turvaavalla toimenpiteellä oli myönteisiä vaikutuksia kaikkien velkojien, myös valtion kannalta, koska Ilva käyttää kyseisiä varoja niiden saatavien maksamiseen.

(92) Unionin tuomioistuin katsoi myös tuomiossa Piaggio, että julkisiin velkojiin mahdollisesti kohdistuva vaikutus ei ole olennainen näkökohta vaan ennemminkin yksi niistä indikaattoreista, joiden perusteella voidaan todeta valtion varoista rahoitetun valikoivan edun olemassaolo ([49]). Samassa tuomiossa velvoitettiin myös komissio osoittamaan, että valtio tai julkiset elimet ovat taloudellisissa vaikeuksissa olevan yrityksen tärkeimpien velkojien joukossa. Italian mukaan näin ei ole tässä asiassa. Italia painottaa vielä, että riidanalaisella toimenpiteellä toteutettiin tässä

([47]) Unionin tuomioistuimen tuomio 30.5.2013, *Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE v. Ministère de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche, de la Ruralité et de l'Aménagement du territoire ja Comité interprofessionnel de la dinde française (CIDEF)*, C-677/11, ECLI:EU:C:2013:348, 38 kohta.

([48]) Unionin tuomioistuimen tuomio 19.3.2013, *Bouygues SA ja Bouygues Télécom SA v. komissio*, yhdistetyt asiat C-399/10 P ja C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, 109 kohta.

([49]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 17.6.1999, *Industrie Aeronautiche e Meccaniche Rinaldo Piaggio SpA v. International Factors Italia SpA (Ifitalia), Dornier Luftfahrt GmbH ja Ministero della Difesa*, C-295/97, ECLI:EU:C:1999:313.

tapauksessa vain Italian lainsäädännön yleistä periaatetta, joka vahvistetaan maksukyvyttömyyslain (16 päivänä maaliskuuta 1942 annettu Legge Fallimentare, Regio decreto nro 267) 111 §:ssä ja johon viitataan myös saman lain muissa kohdissa, kuten 182 c ja d §:ssä. Sen mukaan yleiset tuomioistuimet voivat myöntää tietyille lainoille ennakkovähennyskelpoisuuden etenkin siinä tapauksessa, että kyseiset lainat ovat välttämättömiä yrityksen toiminnan jatkamiseksi ja varmistavat velkojille paremman kohtelun.

3.3.3 *Taloudellinen etu*

(93) Italian viranomaisten mielestä kyseisen lainan ehdot vastaavat tavanomaisia markkinaehtoja, joita sovelletaan vähäisiä vakuuksia vastaan myönnettäviin lainoihin. Tästä rahoituslaitosten myöntämästä lainasta perittiin kolmen kuukauden Euribor-korko + […] peruspistettä vuosittain. Laina-aika oli 11 päivästä syyskuuta 2014 28 päivään helmikuuta 2015. Lainasopimus sisälsi kaikki tavalliset ehdot. Koska Ilva asetettiin sittemmin erityishallintomenettelyyn, jonka aikana velkojilla ei ole oikeutta periä saataviaan, lainaa ei ollut maksettu takaisin laina-ajan päättyessä. Erityishallintomenettelyn aikana kaikkien velkojen takaisinmaksussa on noudatettava sovellettavia sääntöjä.

(94) Kysymykseen siitä, mahdollistiko ennakkovähennyskelpoisuuden myöntäminen lainan saamisen, Italian viranomaiset vastaavat, että ennakkovähennyskelpoisuus tulee voimaan vasta sen jälkeen, kun toimivaltainen kansallinen tuomioistuin on tarkistanut, että laina täyttää kaikki asetuksen nro 101/2013 12 §:n 5 momentissa asetetut edellytykset, ja velkojaluettelon täydentämistä koskeva menettely (accertamento del passivo) on päättynyt. Näin ollen lainan ennakkovähennyskelpoisuus oli lainan myöntämishetkellä vain hypoteettinen mahdollisuus.

3.4 **Toimenpide 3**

(95) Italian viranomaiset huomauttavat aluksi, että taattu laina on käytettävä lain nojalla yksinomaan ympäristöohjelman toteuttamiseen liittyviin investointeihin. Sillä reagoidaan siis komission virallisessa lausunnossa esiin tuomiin huolenaiheisiin.

3.4.1 *Valtion varat ja taloudellinen etu*

(96) Italian viranomaisten mukaan valtion varojen käyttö ei johdu siitä, että valtion takauksilla vaarannettaisiin valtion varat takausten realisoituessa. Niillä on vaikutusta valtion varoihin vain siinä tapauksessa, että valtion mahdollisista tappioista ei peritä asianmukaista korvausta.

(97) Italian viranomaiset katsovat, että 3,12 prosentin suuruinen takausmaksu on markkinaehtoinen. Tähän on useita syitä.

(98) Ensinnäkin Italian viranomaiset määrittivät takausmaksun suuruuden asiantuntijalta tilaamansa selvityksen, jäljempänä ’[…]:n lausunto’, perusteella. […]:n lausunnossa tukeudutaan EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta valtiontukiin takauksina annetun komission tiedonannon, jäljempänä ’takaustiedonanto’ ([50]), 3.2 kohdan d alakohdan mukaiseen menetelmään:

a) Lainanottajan luottoriskin arvioinnissa käytettiin mallia, jonka avulla lainanottajalle voidaan antaa luottoluokitus saatavilla olevien tietojen perusteella.

b) Luottoluokituksen pohjalta tehtiin vertailuanalyysi, jotta erilaisten kansainvälisten menetelmien perusteella määritettyjen takausmaksujen markkina-arvoja koskeva vaihteluväli olisi kattava.

c) Saadut tulokset vahvistettiin täydentävillä arviointiperusteilla.

d) Tulokseksi saatiin kuuden kuukauden Euribor + 2,5–3,12 prosenttia.

e) Valituksi tuli korkein prosenttimäärä.

(99) Toiseksi Ilvan maksama takausmaksu ja korko sijoittuvat menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdantoosan 90 kappaleessa annetulle vaihteluvälille (jonka mukaan lainan marginaali on 400–1 000 peruspistettä, kun kyseessä on teknisesti katsottuna maksukyvytön yhtiö, jonka luottoluokitus on huonompi kuin CCC). Taatun lainan ennakkovähennyskelpoisuus olisi otettava huomioon kyseiseen lainan liittyvää luottoriskiä arvioitaessa.

([50]) Komission tiedonanto EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta valtiontukiin takauksina, (EUVL C 155, 20.6.2008, s. 10).

(100) Kolmanneksi valtion ottamaa riskiä on arvioitava suhteessa valtion yleisiin tuottotavoitteisiin. Tässä yhteydessä on korostettava, että kyseinen toimenpide oli kohdennettu menoihin, joita aiheutuisi sellaisten ympäristövelvoitteiden täyttämisestä, jotka asetettiin Italian valtiolle komission perustellussa lausunnossa. Markkinataloussijoittajaperiaatetta olisi siten arvioitava yleisesti kaikkien valtion kannalta merkityksellisten näkökohtien perusteella ottaen huomioon myös sen tosiseikan, että valtion varoihin kohdistuva lopullinen rasitus jäisi pienemmäksi, jos ympäristöinvestoinnit toteutetaan toimenpiteen 3 ansiosta ([51]).

(101) Tiivistettynä Italia katsoo, että i) takauksesta perittävä maksu on markkinaehtojen mukainen ja ii) riski, jonka valtio ottaa takauksen myöntäessään, on taloudellisesti kohtuullinen ja johdonmukainen valtion yleisten tuottotavoitteiden kanssa.

(102) Italia painottaa lopuksi, ettei ole epätavallista, että maksukyvyttömyysmenettelyyn asetettuun yritykseen kohdistuneelle riskille jo altistuneet rahoituslaitokset myöntävät kyseiselle yritykselle lisää ennakkovähennyskelpoista siltarahoitusta, vaikka tällaiselle rahoitukselle ei olisi edes myönnetty valtiontakausta. Intesa Sanpaolo- ja Banco Popolare -pankkien toiminta toimenpiteen 3 yhteydessä ei siis ole epätavallista. Nämä sekä muut pankit, jotka olivat jo Ilvaan liittyvän riskin kohteina, ovat tarjonneet Ilvalle luottojärjestelyjä siitä huolimatta, ettei valtio ole myöntänyt niille takauksia.

3.5 **Toimenpide 4**

(103) Italian viranomaiset painottavat, ettei asetuksen nro 1/2015 3 §:n 5 momentissa velvoitettu yrityksiä tekemään sopimusta. Kyse oli ennemminkin menettelyyn liittyvästä säännöksestä, jonka nojalla Ilvan erityishallintojohtajat saattoivat käyttää sovinnon ansiosta saatavat varat erityishallintomenettelyä toteuttaessaan. Ilva ja Fintecna solmivat sovintosopimuksen täysin vapaasti ja vapaaehtoisesti.

3.5.1 *Markkinataloustoimijaperiaate*

(104) Italian viranomaiset toistavat kantansa, jonka mukaan valtio-omisteinen Fintecna toimii yleisesti ottaen kuin mikä tahansa muu markkinataloustoimija ([52]). Tämä vahvistettiin myös menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä, jossa Italian viranomaisten mukaan todettiin, että vuonna 1996 allekirjoitettu sopimuslauseke oli sitoumus, jonka yksityinen myyjä olisi tehnyt, ja että Fintecnan maksama summa oli johdonmukainen yksityisen sijoittajan järkevän päätöksen kanssa ([53]).

(105) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä kuitenkin pohdittiin, olisiko yksityinen toimija odottanut, että Ilvan uudelleenjärjestelyissä on edetty pidemmälle, ennen velvollisuutensa täyttämistä. Italian viranomaiset katsovat, että kyseisessä liiketoimessa on kyse vain ympäristövahinkoja koskevien sopimusvelvoitteiden täyttämisestä. Fintecnalle aiheutuva taloudellinen rasitus ei anna asianomaisille yrityksille erityistä etua sellaisena kuin se määritellään unionin tuomioistuimen asiassa Sloman Neptun ([54]) ja asiassa Ecotrade ([55]) antamissa tuomioissa.

(106) Italian viranomaiset muistuttavat, että Fintecna järjesti kattavan alustavan menettelyn, johon liittyi muun muassa asiantuntijalausuntoja ja -raportteja, ennen kuin se päätti allekirjoittaa sovintosopimuksen 4 päivänä maaliskuuta 2015. Sovintosopimuksen hyväksyessään Fintecna pääsi eroon kaikesta oikeudellisesta vastuusta, josta olisi saattanut aiheutua sille jatkossa vielä suurempia kustannuksia vahingonkorvausten muodossa. Menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 96 kappaleessa mainittu vaihtoehtoinen toimintatapa (eli maksamatta jättäminen tai maksamisen lykkääminen Ilvan hallinnollisten muutosten takia) olisi perustunut opportunistiseen ja riskialttiiseen asenteeseen, joka ei olisi sopinut markkinataloustoimijalle sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sen määritellyt ([56]).

([51]) Unionin tuomioistuimen tuomio 5.6.2012, *komissio v. Électricité de France (EDF)*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 86–87 kohta.
([52]) Komission 7 päivänä kesäkuuta 2005 antama päätös asiassa C2/2005 *Alitalia – Plan industriel de restructuration*, johdanto-osan 207 ja 217–218 kappale.
([53]) Menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 93 ja 94 kappale.
([54]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 17.3.1993, *Sloman Neptun Schiffahrts AG v. Seebetriebsrat Bodo Ziesemer der Sloman Neptun Schiffahrts AG*, C-72/91, ECLI:EU:C:1993:97, 21 kohta.
([55]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 1.12.1998, *Ecotrade Srl v. Altiforni e Ferriere di Servola SpA (AFS)*, C-200/97, ECLI:EU:C:1998:579, 36 kohta.
([56]) Ks. esim. unionin tuomioistuimen tuomio 19.3.2013, *Bouygues SA ja Bouygues Télécom SA v. komissio*, asioissa C-399/10 P ja C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175.

3.6 **Toimenpide 5**

3.6.1 *Valikoiva taloudellinen etu*

(107) Italian viranomaiset ovat sitä mieltä, että kyseisen lainan ehdot vastaavat tavanomaisia markkinaehtoja. Valtion myöntämästä lainasta perittävä vuosikorko on kuuden kuukauden Euribor + 300 peruspistettä. Lainan myöntämispäivää edeltävänä arkipäivänä kuuden kuukauden Euribor oli – 0,04 prosenttia. Näin ollen koroksi vahvistettiin 2,96 prosenttia.

(108) Italian mukaan kyseinen korko on toimenpiteen 3 myöntämistä varten laaditussa […]:n lausunnossa esitetyn mukainen (ks. johdanto-osan 98 kappale). […]:n lausunnossa todettiin, että markkinaehtoinen korko olisi 2,50–3,12 prosenttia. Koska Ilvan tilanne ei muuttunut merkittävästi toimenpiteiden 3 ja 5 myöntämisen välisenä aikana (eli huhtikuusta 2015 joulukuuhun 2015), […]:n lausuntoa voitiin Italian viranomaisten mielestä käyttää arvioitaessa toimenpiteen 5 soveltuvuutta markkinoille.

(109) Italia painottaa, että laina on ennakkovähennyskelpoinen, ja katsoo tämän olevan sellainen merkittävä lisäseikka, joka komission olisi otettava huomioon lainaan liittyvän luottoriskin arvioinnissa.

(110) Italia katsoo lisäksi, että toimenpiteellä 5 edesautetaan Ilvan myyntimenettelyn helpottamistavoitetta sekä varmistetaan, että toiminta on ympäristönsuojelu-, terveys- ja työllisyysvaatimusten mukaista.

(111) Italia muistuttaa myös, että asetuksella nro 98/2016 muutettiin 9 päivänä kesäkuuta 2016 lainan takaisinmaksuvelvollisuutta siten, että se siirrettiin Ilvan ostajalta Ilvalle. Myyntimenettelyssä tapahtuneiden muutosten huomioon ottamiseksi sekä sen välttämiseksi, että lainan viimeistä takaisinmaksupäivää joudutaan lykkäämään Ilvan varojen lopullisen luovuttamisen jälkeiseen ajankohtaan, asetuksen nro 243/2016 1 §:n 1 momentin a kohdalla muutettiin lainan takaisinmaksupäiväksi 60 vuorokautta Ilvan varojen lopullisesta luovuttamisesta lukien. Näin ollen se ei enää ollut riippuvainen Ilvan toimintojen lopettamisen toteamiseksi annettavasta määräyksestä.

4. **ASIANOMAISTEN OSAPUOLTEN HUOMAUTUKSET**

4.1 **Ilvan esittämät huomautukset**

(112) Ilva ilmoitti komissiolle tukevansa täysin Italian viranomaisten toimittamia huomautuksia, joista esitetään yhteenveto tämän päätöksen 3 jaksossa.

4.2 **Peacelinkin esittämät huomautukset**

(113) Peacelink on italialainen kansalaisjärjestö, jonka tavoitteena on antaa kansalaisille avointa tietoa erilaisista aiheista, kuten sotilaallisista tai ekologisista konflikteista.

(114) Peacelink katsoo, että komission menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esittämät huolenaiheet ovat täysin perusteltuja. Toimenpiteestä 1 Peacelink toteaa, että oikeuden päätöksellä takavarikoitujen varojen maksaminen etukäteen johtaisi oikeudenkäynnin tulokseen liittyvän riskin siirtymiseen valtiolle. Yksikään yksityinen toimija ei ottaisi tällaista riskiä vastuulleen. Toimenpiteestä 2 Peacelink on sitä mieltä, ettei yksikään markkinatoimija olisi myöntänyt Ilvalle lainaa ilman valtion toimia. Kyseisillä toimilla taas vaarannetaan valtion varat, koska niillä vaikutetaan julkisten lainojen takaisinmaksujärjestykseen. Toimenpiteen 3 osalta Peacelink uskoo, ettei yksikään markkinaehtoisesti toimiva velkoja olisi myöntänyt lainaa Ilvalle tarjotuilla ehdoilla. Toimenpiteestä 4 Peacelink katsoo, että kyse on valtiontuesta, koska Fintecna suostui sovintoon puhtaasti asetuksessa nro 1/2015 annettujen säännösten johdosta. Lisäksi Fintecna on julkisessa omistuksessa, mikä herättää epäilyksiä sen kyvystä toimia yksityisen toimijan tapaan.

(115) Peacelink pyysi komissiota ulottamaan perusteellisen tutkintansa myös julkiseen tukeen, joka myönnettiin asetuksen nro 191/2015 nojalla ensin 300 miljoonan ja myöhemmin 800 miljoonan suuruisina lainoina.

(116) Peacelink esitti lisäksi huomautuksia Ilvaan liittyvistä ympäristönäkökohdista, mutta ne eivät ole merkityksellisiä tässä valtiontukimenettelyssä.

4.3 **WF Stahlin esittämät huomautukset**

(117) WV Stahl on saksalainen terästeollisuuden liitto. Sen kotipaikkana on Düsseldorf.

(118) WV Stahl yhtyy epäilyksiin, jotka komissio esitti menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään. Toimenpiteestä 1 WV Stahl katsoo, että oikeuden päätöksellä takavarikoitujen varojen maksaminen etukäteen antaisi Ilvalle taloudellisen edun. Toimenpiteestä 2 WV Stahl on sitä mieltä, että ennakkovähennyskelpoisuus toimii eräänlaisena takauksena, joten se johtaa sääntöjenvastaiseen tukeen. Toimenpiteen 3 osalta valtiontuen olemassaolo on WV Stahlin mukaan itsestään selvää. Toimenpiteestä 4 WV selittää, ettei markkinataloustoimija olisi hyväksynyt vastaavaa sopimusta.

(119) WV Stahl varoitti komissiota myös kahtena lainana mahdollisesti myönnetystä valtiontuesta. Ensimmäinen laina oli 300 miljoonaa euroa ja toinen 800 miljoonaa euroa. WV Stahl pyysi komissiota varmistamaan, ettei Ilvalle myönnetä enää enempää julkista tukea. Sen mukaan erityisesti menoissa, joita valtiolle mahdollisesti aiheutuu toimenpiteistä, jotka on toteutettava kiireellisesti nykyisten saasteiden poistamiseksi ja kansanterveyden suojelemiseksi Tarantossa, on noudatettava saastuttaja maksaa -periaatetta, eikä niitä saa käyttää verukkeena Ilvan teräksentuotantolaitosten uudistamisessa.

(120) WV Stahl pyytää komissiota myös varmistamaan, että kaikki tuet, jotka mahdollisesti todetaan perusteellisessa tutkinnassa sääntöjenvastaisiksi, peritään kokonaisuudessaan nopeasti takaisin. Lainoina myönnetystä valtiontuesta WV Stahl katsoo, että tuen määrän laskennassa olisi käytettävä perusteena valtion perimän koron ja tuen myöntämishetkellä markkinaehtoisena pidettävän koron välistä erotusta.

4.4 **Riva Fire SpA:n esittämät huomautukset**

(121) Riva Fire SpA, jäljempänä 'Riva Fire', oli Ilvan määräysvallassa vuodesta 1995, jolloin Ilva osti kyseisen yhtiön IRIltä, 4 päivään kesäkuuta 2013, jolloin Ilvan teräksentuotantolaitokset siirrettiin hallituksen nimeämälle asiamiehelle asetuksen nro 61/2013 nojalla.

(122) Riva Fire pyrkii huomautuksissaan esittämään omasta mielestään todenperäisen version yhtiön historiasta siihen saakka, että Ilva asetettiin maksukyvyttömyysmenettelyyn asetuksen nro 1/2015 nojalla. Riva Fire väittää esimerkiksi, että se sivuutettiin perusteettomasti Ilvan johdosta useilla Italian tuomioistuin- ja toimeenpanovaltaan perustuvilla toimenpiteillä ja ilman mahdollisuutta puolustaa näkemyksiään asianmukaisessa kuulemismenettelyssä, jolla olisi varmistettu sen puolustautumisoikeudet.

(123) Riva Firen huomautukset eivät kohdistu erityisesti tiettyihin menettelyn aloittamista koskevan päätöksen ja laajentamispäätöksen kohteina oleviin toimenpiteisiin.

(124) Riva Fire korostaa kuitenkin ristiriitaisuuksia, joita se näkee Italian viranomaisten esittämissä tosiseikoissa. Riva Firen mukaan Italian viranomaiset ovat väittäneet komission käynnistämän valtiontukimenettelyn yhteydessä, etteivät Ilvalle myönnetyt julkiset varat olleet valtiontukea, koska ne oli kohdennettava ympäristövahinkojen korjaamiseen, mutta toisaalta viranomaiset ovat väittäneet komission käynnistämän ympäristölainsäädäntöä koskevan rikkomusmenettelyn yhteydessä, ettei Ilvan Tarantossa sijaitseva tuotantolaitos vaarantanut ympäristöä tai ihmisten terveyttä.

4.5 **Asianomaisten huomautuksia koskevat Italian huomautukset**

(125) Komissio toimitti Riva Firen, Peacelinkin, WV Stahlin ja Ilvan esittämät huomautukset Italian viranomaisille.

(126) Italian viranomaiset pitävät kyseisiä huomautuksia joko sanamuodoiltaan yleisluonteisina tai muutoin tämän menettelyn kannalta epäoleellisina. Italian viranomaisten mukaan asianomaisten esittämiin yleisluonteisiin huomautuksiin on jo vastattu huomautuksissa, jotka Italian viranomaiset toimittivat menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen ja laajentamispäätökseen.

(127) Italian viranomaiset pitävät myös perusteettomana johdanto-osan 124 kappaleessa kuvattua Riva Firen näkemystä selvistä ristiriitaisuuksista Italian esittämissä tosiseikoissa. Italian viranomaiset ovat tunnustaneet yksiselitteisesti, että Taranton alueella on terveyteen ja ympäristöön liittyvä hätätilanne. Riva Firen esittämä sitaatti, jonka mukaan Taranton alueella ei olisi havaittavissa terveys- ja ympäristöriskejä, on Italian viranomaisten mukaan irrotettu asiayhteydestään, eikä se missään tapauksessa vastaa Italian viranomaisten virallista kantaa.

5. TUEN ARVIOINTI

5.1 Väitetty ristiriita valtiontukimenettelyn ja unionin ympäristölainsäädännön rikkomista koskevan menettelyn välillä

(128) Italian viranomaisten mukaan Ilvan hyväksi toteutetuilla valtion toimenpiteillä pyrittiin ensisijaisesti reagoimaan huolenaiheisiin, jotka komissio oli esittänyt perustellussa lausunnossaan. Riva Fire katsoo menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen esittämissään huomautuksissa, että väitteet, joita Italian viranomaiset ovat esittäneet yhtäältä rikkomusmenettelyssä ja toisaalta valtiontukimenettelyssä, ovat keskenään ristiriitaisia (ks. johdanto-osan 124 kappale sekä Italian vasta-argumentti johdanto-osan 127 kappaleessa). Italian mukaan komissio on itse toiminut ristiriitaisesti vaatiessaan yhtäältä Italiaa suorittamaan kiireellisesti työt, joilla Taranton laitos korjattaisiin sovellettavien ympäristösäännösten mukaiseksi, mutta kieltäessään toisaalta Italian viranomaisia rahoittamasta näitä töitä.

(129) Komissio ei hyväksy tätä väitettä. Tiettyjen sääntöjen rikkomisen lopettaminen ei lähtökohtaisesti oikeuta muiden sääntöjen rikkomista. Ilvan toiminnan saattaminen sovellettavien unionin ympäristösäännösten mukaiseksi ei saisi johtaa unionin valtiontukisääntöjen rikkomiseen siten, että Ilvalle myönnetään julkista tukea, jota sen kilpailijat eivät saa. Ilvan kilpailijoiden on yhtä lailla noudatettava unionin ympäristösäännöksiä, vaikka ne eivät saa samanlaista sääntöjenvastaista valtiontukea.

(130) Italian viranomaiset väittävät myös, etteivät ympäristöohjelman toteuttamiseen kohdennetut julkiset tukitoimenpiteet kuulu SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, koska niiden tarkoituksena on korjata ympäristövahingot odotettaessa saastuttajan määrittämistä, kuten edellytetään direktiivissä 2004/35/EY, Italian ympäristölain 250 §:ssä sekä menettelyn aloittamista koskevan komission päätöksen johdanto-osan 114 ja 115 kappaleessa.

(131) Komissio pitää Italian viranomaisten esittämiä perusteluja puutteellisina seuraavista syistä.

(132) Komissio muistuttaa ensinnäkin, että ainoastaan toimenpiteet 1 ja 3 on kohdennettu lain nojalla ympäristöohjelman toteuttamiseen.

(133) Mikä tärkeintä, ainoastaan toimenpiteen vaikutuksilla yritykseen on merkitystä, ei valtion toimenpiteen syyllä tai tavoitteella ([57]). Koska ainoastaan toimenpiteen vaikutuksilla yritykseen on merkitystä, toimenpiteen taustalla vaikuttavat ympäristötavoitteet tai muut päämäärät ovat sellaisenaan merkityksettömiä. Silläkään ei ole merkitystä, onko kyseessä yritykselle pakollinen etu, jota se ei voi välttää tai josta se ei voi kieltäytyä ([58]).

(134) Direktiivin 2004/35/EY 6 artiklan 3 kohdan nojalla toteutetut julkiset toimenpiteet kuuluvat siten SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohtaa on sovellettava samalla tavalla kummassakin tilanteessa, eli silloin, kun i) saastuttajaa ei vielä ole määritetty, tai kun ii) saastuttaja on määritetty, mutta tämä jättää toteuttamatta tarpeelliset korjaustoimet. Valtion toteuttamat puhdistamistoimet katsotaan kummassakin tapauksessa valtiontueksi, jos valtio lieventää Ilvan kaltaiselle tuensaajalle normaalisti aiheutuvaa rasitusta eikä vaadi määritetyltä saastuttajalta takaisin puhdistamiseen käytettyjä varoja.

(135) Tämän asian yhteydessä menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä sallitaan, että valtio ottaa vastuulleen kiireelliset puhdistamistoimenpiteet väliaikaisesti, mutta vain siihen saakka, että saastuttaja saadaan määritettyä, ja edellyttäen, että Italia perii kyseiset summat takaisin saastuttajalta ([59]). Näin ollen menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä ei anneta kaiken kattavaa ja ehdotonta lupaa käyttää valtion varoja perustellussa lausunnossa ja/tai Ilvan ympäristöohjelmassa asetettujen vaatimusten täyttämiseksi.

(136) Komissio huomauttaa tässä yhteydessä, että Italian tarkoittamaan ympäristöohjelmaan sisältyy lukuisia toimenpiteitä, joita ei voida luokitella ”kiireellisiksi puhdistamistoimenpiteiksi” vaan joita on ennemminkin pidettävä toimina, joilla on tarkoitus parantaa Ilvan suorituskykyä, jotta se täyttäisi ympäristölupansa mukaisesti teräksentuotantoon sovellettavat ympäristönormit.

([57]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 2.7.1974, *Italia v. komissio*, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, 13 kohta.
([58]) Komission päätös 2004/339/EY, tehty 15 päivänä lokakuuta 2003, toimenpiteistä, jotka Italia on toteuttanut RAI SpA:n hyväksi (EUVL L 119, 23.4.2004, s. 1), johdanto-osan 69 kappale. Julkisasiamies Fennellyn ratkaisuehdotus 26.11.1998, *Ranska v. komissio*, C-251/97, ECLI:EU:C:1998:572, 26 kohta.
([59]) Menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 114 ja 115 kappale.

(137) Tärkeintä on huomata, että koska vain valtion toteuttamien toimenpiteiden vaikutuksilla on merkitystä (ei niiden syillä tai tavoitteilla), ei voida päätellä, että toimenpiteet, jotka sellaisenaan ovat valtiontukea, eivät enää olisi tukea sillä perusteella, että ne kohdistuvat Ilvan ympäristöohjelman toteuttamiseen. Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä ei sallita (eikä olisi voitu sallia) tätä.

(138) Italia ei siis voi vedota perustellussa lausunnossa asetettuihin vaatimuksiin tai menettelyn aloittamista koskevan komission päätöksen johdanto-osan 114 ja 115 kappaleen sanamuotoon väittäessään, ettei Ilvan nykyisiin toimiin ja ympäristömenoihin myönnetty valtion rahoitus ole valtiontukea.

5.2 **Tuen olemassaolo**

(139) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaan ”jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan”.

(140) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa vahvistetut arviointiperusteet ovat kumulatiivisia. Jotta voidaan selvittää, onko kyseessä oleva toimenpide SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea, kaikkien seuraavien edellytysten on siis täytyttävä:

a) Tuensaaja on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yritys, mikä merkitsee, että se harjoittaa taloudellista toimintaa.

b) Toimenpide rahoitetaan valtion varoista, ja se on valtion toteuttama.

c) Toimenpide antaa yritykselle taloudellisen edun.

d) Tämä etu on valikoiva.

e) Toimenpide vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua ja voi vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

(141) Arvioidessaan, täyttyykö edellytys, jonka mukaan tuensaajan on oltava SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yritys, unionin tuomioistuin on johdonmukaisesti määritellyt yritykset taloudellista toimintaa harjoittaviksi yksiköiksi, riippumatta niiden oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta ([60]), kun taas taloudelliseksi toiminnaksi katsotaan kaikki toiminta, jossa tavaroita tai palveluja tarjotaan markkinoilla ([61]). Komissio huomauttaa, että Ilva tuottaa ja myy terästä sekä unionin markkinoilla että muualla, joten sen voidaan katsoa harjoittavan taloudellista toimintaa. Näin ollen komissio katsoo, että Ilva on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yritys riippumatta sen omistusrakenteesta tai siitä, että se on asetettu Italian lainsäädännön nojalla erityishallintomenettelyyn.

(142) Komission on arvioitava, vääristävätkö toimenpiteet tai uhkaavatko ne vääristää kilpailua ja voivatko ne vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Oletuksena on, että kun jäsenvaltion myöntämä tuki vahvistaa yrityksen asemaa unionin sisäisessä kaupassa muihin, kilpaileviin yrityksiin verrattuna, tuen on katsottava vaikuttavan unionin sisäiseen kauppaan ([62]). Näin ollen riittää, että tuensaaja kilpailee muiden yritysten kanssa kilpailulle avoimilla markkinoilla ([63]). Ilva toimii hiiliteräsmarkkinoilla, joilla käydään kovaa kilpailua ja unionin sisäistä kauppaa ([64]). Ilva myy tuotteitaan sekä Italiassa että muissa jäsenvaltioissa. Tästä johtuen kaikki arvioitavat toimenpiteet vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua ja voivat vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

(143) Komissio arvioi seuraavaksi toimenpidekohtaisesti muita SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa vahvistettuja perusteita, jotka luetellaan edellä johdanto-osan 140 kappaleen b, c ja d kohdassa.

([60]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 12.9.2000, *Pavlov ym.*, yhdistetyt asiat C-180/98–C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 74 kohta; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 10.1.2006, *Cassa di Risparmio di Firenze SpA ym.*, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, 107 kohta.

([61]) Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 16.6.1987, *komissio v. Italia*, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, 7 kohta; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 18.6.1998, *komissio v. Italia*, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, 36 kohta, ja yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 12.9.2000, *Pavlov ym.*, yhdistetyt asiat C-180/98–C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 75 kohta.

([62]) Ks. erityisesti yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 17.9.1980, *Philip Morris v. komissio*, C-730/79, ECLI:EU:C:1980:209, 11 kohta; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 22.11.2001, *Ferring*, C-53/00, ECLI:EU:C:2001:627, 21 kohta, ja yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 29.4.2004, *Italia v. komissio*, C-372/97, ECLI:EU:C:2004:234, 44 kohta.

([63]) Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 30.4.1998, *Het Vlaamse Gewest v. Euroopan yhteisöjen komissio*, T-214/95, ECLI:EU:T:1998:77.

([64]) Ks. esimerkiksi Mittalin ja Arcelorin yrityskeskittymästä (asia M.4137) 2 päivänä kesäkuuta 2006 tehty komission päätös, jossa komissio määritteli hiiliteräsmarkkinoiden merkitykselliseksi maantieteelliseksi alueeksi vähintään ETA-maat.

5.2.1 *Toimenpide 1*

(144) Kuten johdanto-osan 21 kappaleessa todettiin, Rivan suku ja Ilva tekivät 24 päivänä toukokuuta 2017 sovintosopimuksen, jolla sovittiin Ilvan erityishallinnon ja Rivan suvun välinen riita.

(145) Kyseessä on puhtaasti yksityisten osapuolten välinen sopimus eräiden Ilvan osakkeenomistajina toimivien Rivan suvun jäsenten ja Ilvan erityishallintomenettelyn aikaisen johdon välillä. […]. Ilva ei ole asianosaisena edellä mainitussa rikosoikeudellisessa menettelyssä. Sovintosopimus käsittää seuraavat Ilvalle siirrettävät varat: i) Rivan suvun ulkomaisilla tileillä olevat varat, jotka on luovutettava lopullisesti Ilvan käyttöön asetuksen nro 1/2015 3 §:n 1 momentissa säädetyssä oikeudellisessa muodossa eli Fondo Unico di Giustizia -rahaston merkitseminä joukkovelkakirjoina, joita ei tarvitse palauttaa Rivan suvulle edes tuomion ollessa vapauttava, ja ii) lisäsummana 145 miljoonaa euroa.

(146) Sovintosopimus muodostaa menettelyn aloittamista koskevan päätöksen tekoajankohtaan nähden uuden tosiseikan, jota komission on tarkasteltava toimenpidettä 1 koskevan lopullisen arvioinnin yhteydessä erityisesti sen osalta, antaako kyseinen toimenpide Ilvalle mahdollisen edun ja onko sitä pidettävä valtion toteuttamana.

(147) On kiistatonta, että Rivan suvun varojen siirtäminen Ilvalle ennen rikosoikeudellisen menettelyn päättymistä oli alun perin Italian viranomaisten aikomus, kuten selitetään menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä. Asetuksen nro 1/2015 ja sitä seuraavan varojen siirtämistä koskevan määräyksen (Decreto di Trasferimento) antamisesta huolimatta Rivan suvun varoja ei kuitenkaan tosiasiassa siirretty, koska sveitsiläinen tuomioistuin vastusti määrätietoisesti määräyksen täytäntöönpanoa ilman varojen oletettujen omistajien – Rivan suvun jäsenten – etukäteissuostumusta. Tilanne ratkesi vasta sitten, kun Rivan suvun jäsenet päättivät itse siirtää hallussaan olevat varat Ilvalle puhtaasti yksityisten osapuolten välisellä sovintosopimuksella ([65]). On myös totta, ettei sovintosopimuksen soveltamisala vastaa täysin järjestelmää, jonka Italian viranomaiset olivat luoneet asetuksessa nro 1/2015: Ilvalle siirrettyjen varojen kokonaismäärä on mainitussa asetuksessa säädettyä suurempi ja Rivan suvulle annettiin kyseisten varojen siirrosta merkittävä vastike.

(148) Yksityisten osapuolten välisen sovintosopimuksen olemassaolo sekä se, että tilanne ratkesi vasta sopimuksen tekemisen jälkeen, ovat näyttönä siitä, että päätös Rivan suvun varojen siirtämisestä Ilvalle i) oli pohjimmiltaan osa laajempaa sopimusta, jolla sovitettiin yhteen sekä Rivan suvun että Ilvan edut, ja ii) kuului yksin Rivan suvulle ja Ilvalle (ei valtiolle). Tämä on otettava huomioon määritettäessä, oliko komissio oikeassa katsoessaan alustavasti, että kyseinen liiketoimi antoi Ilvalle taloudellisen edun ja sitä voitiin pitää valtion toteuttamana.

(149) Siitä, voidaanko Rivan suvun varojen siirtämistä Ilvalle pitää valtiosta johtuvana, komissio huomauttaa, että kyseinen varojensiirto toteutettiin osana laajempaa sopimusta, josta päättivät Rivan suku ja Ilva. On kiistatonta, että Rivan suvun varojen siirtäminen Ilvalle ennen rikosoikeudellisen menettelyn päättymistä oli alun perin Italian viranomaisten aikomus. Lopullisen päätöksen teki kuitenkin Rivan suku hyväksyessään sovintosopimuksen, jonka varsinaisen täytäntöönpanon mahdollisti Rivan suvun lähettämä kirje, jossa ohjeistettiin ulkomaisia pankkeja luovuttamaan kyseiset varat. Rivan suvun varojen siirtäminen Ilvalle perustuu näin ollen Rivan suvun ja Ilvan väliseen sovintosopimukseen eikä sitä voida pitää valtion toimenpiteenä.

(150) Komissio huomauttaa lisäksi taloudellisen edun olemassaolosta, ettei Ilva vaikuta saaneen Rivan suvun kanssa tekemästään sovintosopimuksesta mitään sellaista hyötyä, jota se ei olisi voinut saada tavanomaisilla markkinaehdoilla. Rivan suvun kannatti aloittaa sovintoneuvottelut, koska se olisi saattanut joutua maksamaan Ilvalle jopa […] euron vahingonkorvaukset, mikäli kansallinen tuomioistuin olisi hyväksynyt kaikki Ilvan vaatimukset. Ilva puolestaan tarvitsi kiireellisesti käteistä sekä nykyisen toimintansa rahoittamiseksi että ympäristöohjelmaan sisältyvien puhdistamistoimenpiteiden toteuttamiseksi. Näin ollen Ilva suostui pidättäytymään kaikista uusista vaatimuksista (joiden arvo olisi ollut jopa […] euroa) vastineena siitä, että sille siirrettiin välittömästi noin 1,2 miljardia euroa, joista osan muodostivat asetuksen nro 1/2015 kohteena olevat Rivan suvun varat. Tämä osoittaa, että järkevästi toimivat, tappioita välttelevät toimijat saattavat mieluummin valita sovintoratkaisun sen

([65]) Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että Rivan suvun varat olivat talletettuina Rivan suvun jäsenten muualla kuin Italiassa sijaitsevilla tileillä kesäkuuhun 2017 asti, jolloin sovintosopimus pantiin lopullisesti täytäntöön.

sijaan, että vievät pitkään jatkuneen riidan tuomioistuimen tai välimiehen ratkaistavaksi. Edellä esitettyjen seikkojen perusteella ei ole syytä epäillä, etteikö Ilvan ja Rivan suvun välisen sovintosopimuksen tekeminen olisi ollut kummankin yksityisen osapuolen yhteinen etu. Koska Ilvan ja sen osakkeenomistajien välillä tehty sovintosopimus noudattaa kokonaisuudessaan tavanomaisia markkinaehtoja eikä anna Ilvalle taloudellista etua, Rivan suvun varojen siirtäminen osana kokonaisratkaisua ei myöskään anna Ilvalle taloudellista etua.

(151) Komissio katsoo näin ollen, ettei Rivan suvun varojen siirtäminen Ilvalle asetuksessa nro 1/2015 säädetyssä oikeudellisessa muodossa anna Ilvalle taloudellista etua eikä kyse ole valtion toteuttamasta toimenpiteestä.

5.2.1.1 Toimenpidettä 1 koskeva päätelmä

(152) Edellä esitettyjen tosiseikkojen perusteella komissio katsoo, ettei kyseinen toimenpide ole valtion toteuttama. Koska SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määrätyt perusteet ovat kumulatiivisia, komissio toteaa, ettei toimenpide 2 ole valtiontukea.

5.2.2 *Toimenpide 2*

5.2.2.1 Valtion varojen käytöstä johtuva taloudellinen etu

(153) Arvioidakseen, annettiinko toimenpiteellä 2 taloudellinen etu Ilvalle, komissio tarkasteli ensin johdanto-osan 87 kappaleessa esitettyjä Italian perusteluja, jotka koskevat kyseisen toimenpiteen lainsäädännöllistä luonnetta. Italian mukaan kyseisellä säännöksellä vain toteutetaan lainsäädännön yleistä periaatetta, jonka mukaan lainat voidaan katsoa ennakkovähennyskelpoisiksi, jos se on tarpeen yrityksen arvon ja sen varojen hallinnoinnin varmistamiseksi.

(154) Toteuttaessaan toimenpiteen 2 Italia myönsi lainojen ennakkovähennyskelpoisuuden kaikille Ilvan kaltaisille kansallisen strategisen edun mukaisille ja lähestulkoon maksukyvyttömille yrityksille. Kyse on maksukyvyttömyysmenettelyjen yleisestä piirteestä. Se kuuluu olennaisesti yleiseen maksukyvyttömyyslainsäädäntöön, jota sovelletaan kaikkiin Italiassa toimiviin yrityksiin, jotka ovat joutuneet tai vaarassa joutua maksukyvyttömyysmenettelyyn (16 päivänä maaliskuuta 1942 annettuun kuninkaan asetukseen (Regio Decreto) nro 267 sisältyvä maksukyvyttömyyslaki (Legge Fallimentare)) (ks. johdanto-osan 92 kappale).

(155) Komissio katsoo, ettei toimenpiteeseen 2 ole perusteltua soveltaa markkinataloustoimijatestiä, koska Italia toimi sen yhteydessä julkisen vallan käyttäjänä, ei sijoittajana ([66]). Toisin sanoen Italia ei toiminut toimenpiteen 2 toteuttaessaan markkinatoimijana vaan käytti sille valtion ominaisuudessa kuuluvaa toimivaltaa säilyttääkseen maksukyvyttömyysvaarassa olevien yritysten varojen arvon. Toimenpiteellä 2 Italia nimittäin määritti yksipuolisesti uudelleen Ilvan velkojien välisen etusijajärjestyksen, eikä sitä toimea voida verrata toimiin, joita yksityiset toimijat voivat toteuttaa. Ainoastaan valtiolla on valta asettaa olemassa olevat saatavat (mukaan lukien ylimpään etuoikeusluokkaan kuuluvat velat) uusia saatavia huonompaan asemaan, eikä tällaista valtaa ole yksityisillä velkojilla tai ylipäätään yksityisillä toimijoilla. Näin ollen markkinataloustoimijatestiä ei voida soveltaa toimenpiteeseen 2.

(156) Koska markkinataloustoimijatestiä ei voida soveltaa, toimenpiteen 2 antaman edun olemassaoloa arvioitaessa ei ole ratkaisevaa, maksimoiko valtio toimenpiteestä saatavan hyödyn vai minimoiko se siihen liittyvät tappiot. Komission on silti arvioitava, liittyykö toimenpiteeseen 2 muita valtion varojen käytöstä johtuvia etuja.

(157) Edellä kuvatussa tilanteessa sen todennäköisyys, että valtio saa perittyä tietyille julkisyhteisöille kuuluvat velat uuden velan ennakkovähennyskelpoisuuden myöntämisen jälkeen, saattaa laskea. Kyse on silti vain kyseisen lainsäädäntötoimenpiteen sivuvaikutuksesta. Kyseiseen lakiin tehdyn muutoksen päätarkoituksena ja vaikutuksena ei ollut Ilvan valtiolta ottamasta velasta luopuminen ja Ilvan suosiminen tällä tavalla. Kuten Italian viranomaiset huomauttivat, lainoille voidaan myöntää ennakkovähennyskelpoisuus myös yleisen maksukyvyttömyyslain nojalla (johdanto-osan 92 kappale). On myös olemassa empiiristä näyttöä siitä, että lainojen myöntäminen sellaisille maksukyvyttömyyteen ajautuneille yrityksille, jotka allekirjoittavat tuomioistuimen valvoman rakenneuudistussopimuksen, on lisääntynyt Italiassa samalla kun ennakkovähennyskelpoisten lainojen soveltamisala on vähitellen laajentunut vuonna 2010 tehtyjen uudistusten seurauksena ([67]). Unionin tuomioistuin on vahvistanut, että

([66]) Unionin tuomioistuimen tuomio 5.6.2012, *komissio v. EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 80–81 kohta.

([67]) "Finanziamenti Alle Imprese in Crisi E Priorità Nel Rimborso: Gli Effetti Della Prededucibilità Nel Concordato Preventivo", Brodi E. ja Casolaro L., Italian pankki, Occasional Paper -julkaisu nro^{o}387, syyskuu 2017.

sääntelytoimenpiteistä epäsuorasti seuraava negatiivinen vaikutus valtion tuloihin ei merkitse valtion varojen siirtoa, jos se on toimenpiteeseen olennaisesti kuuluva piirre ([68]). Valtion Ilvalle myöntämään lainaan mahdollisesti kohdistuva negatiivinen vaikutus liittyy kiinteästi ennakkovähennyskelpoisuusjärjestelmään, jota Italiassa sovelletaan maksukyvyttömyysmenettelyjen yhteydessä, eikä sitä näin ollen voida pitää keinona myöntää Ilvalle erityinen etu, joka maksettaisiin valtion varoista.

5.2.2.2 Toimenpidettä 2 koskeva päätelmä

(158) Komissio toteaa, ettei toimenpiteellä 2 myönnetä Ilvalle valtion varoista maksettavaa taloudellista etua. Koska SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määrätyt perusteet ovat kumulatiivisia, komissio toteaa, ettei toimenpide 2 ole valtiontukea.

5.2.3 *Toimenpide 3*

5.2.3.1 Valtion varat ja valtion toimenpiteeksi katsominen

(159) Komissio huomauttaa kyseisen toimenpiteen valtioon liittyvästä alkuperästä, että toimenpiteessä on kyse valtiovarainministeriön myöntämästä lainatakauksesta.

(160) Koska jäsenvaltion määritelmä kattaa kaikki julkiset viranomaiset riippumatta siitä, onko kyseessä kansallinen, alueellinen vai paikallinen viranomainen, komissio katsoo, että kyseinen toimenpide on valtion toteuttama.

(161) Valtiontakauksilla vaarannettiin valtion varoja, sillä realisoituneet takaukset maksetaan valtion talousarviosta. Juuri tästä syystä, toisin kuin Italian viranomaiset väittävät, jopa sellaisiin valtiontakauksiin, joista peritään asianmukainen palkkio, liittyy valtion varoja. Kuten jäljempänä todetaan, komissio katsoo myös, että koska Italian perimä takausmaksu on markkinaehtoja alhaisempi, Italian valtio menetti – ja menettää yhä – tuloja, joita sille olisi kertynyt, jos takauksesta olisi peritty korkeampi, markkinaehtoinen maksu. Valtiontakauksen ehtoja ja siitä perittävää maksua arvioimalla voidaan ainoastaan sulkea pois taloudellisen edun olemassaolo (joka on olemassa, ehdot ja maksu eivät vastaa markkinaehtoja), ei valtion varojen käyttöä, joka on kiistatonta. Komissio toteaa siten, että toimenpiteeseen 3 liittyy valtion varoja.

5.2.3.2 Taloudellinen etu

(162) Sen arvioimiseksi, onko valtion toimenpide SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea, on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan määritettävä, saiko yritys taloudellista etua, jota se ei olisi saanut tavanomaisissa markkinaolosuhteissa ([69]).

(163) Taloudellisesta edusta on kyse aina, kun yrityksen taloudellinen tilanne paranee sellaisen valtion toimenpiteen johdosta, jonka ehdot poikkeavat tavanomaisista markkinaehdoista ([70]). Viranomaisen toimenpide ei kuitenkaan välttämättä tuota saajalle etua eikä siten ole tukea, jos se toteutetaan tavanomaisissa markkinaolosuhteissa. Jos viranomainen siis käyttäytyy samoin kuin järkevästi toimiva markkinataloustoimija toimisi samanlaisessa tilanteessa, kyse ei ole valtiontuesta.

(164) Italian viranomaiset väittävät tässä yhteydessä, että valtiontakauksesta peritty maksu määritettiin asiantuntijan X antaman lausunnon perusteella ([71]). Heidän mukaansa valtion ottamasta riskistä peritty korvaus vastaa korvausta, jonka järkevä markkinataloustoimija olisi vaatinut, eikä takauksella siten annettu Ilvalle taloudellista etua.

(165) Toimenpiteestä 3 huomautuksia esittäneet asianomaiset puolestaan katsovat, ettei markkinataloustoimija olisi hyväksynyt tällaisia rahoitusehtoja. WV Stahl esimerkiksi pyytää komissiota määrittämään sovellettavan markkinahinnan ja perimään sisämarkkinoille soveltumattoman tuen takaisin kyseisen markkinahinnan ja Italian viranomaisten Ilvalta tosiasiassa perimän maksun välisen erotuksen perusteella.

([68]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 13.3.2001, *PreussenElektra*, C-379/98, ECLI:EU:C:2001:160, 62 kohta. Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 17.3.1993, *Sloman Neptun Schiffahrts AG*, ECLI:EU:C:1993:97, 20 ja 21 kohta. Ks. myös yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 7.5.1998, *Viscido ym.*, yhdistetyt asiat C-52/97, C-53/97 ja C-54/97, ECLI:EU:C:1998:209, 13 ja 14 kohta, ja yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 30.11.1993, *Kirsammer-Hack*, C-189/91, ECLI:EU:C:1993:907, 17 ja 18 kohta, joissa katsottiin, ettei tiettyjen työlainsäädännön säännösten soveltamatta jättäminen merkitse valtion varojen siirtoa.

([69]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 29.6.1999, *DMT*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, 22 kohta.

([70]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 11.7.1996, *SFEI ym.*, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, 60 kohta, ja yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 29.4.1999, *Espanja v. komissio*, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, 41 kohta.

([71]) Ks. tämän päätöksen johdanto-osan 98 kappale.

(166) Komissio huomauttaa aluksi, että kyseisen valtiontakauksen myöntämisajankohtana Ilva oli maksukyvyttömyysmenettelyssä. Näin ollen sitä voitiin pitää valtiontuesta rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen annettujen suuntaviivojen ([72]) 20 kohdan c alakohdassa tarkoitettuna vaikeuksissa olevana yrityksenä.

(167) Komissio selittää takaustiedonannon 4.1 kohdassa, että ”vaikeuksissa olevien yritysten kohdalla markkinatalouden ehdoin toimiva takaaja, jos sellainen löytyisi, veloittaisi takauksen myöntämishetkellä suuren maksun maksukyvyttömyysoletuksen takia. Jos todennäköisyys sille, että lainanottaja ei voi maksaa lainaa takaisin, nousee erityisen korkeaksi, tällaista markkinahintaa ei ehkä ole, ja poikkeuksellisissa olosuhteissa takauksen tukiosuus voi osoittautua yhtä korkeaksi kuin summa, joka tosiasiallisesti takauksella katetaan.” ([73]) Myös unionin tuomioistuin on valinnut tämän lähestymistavan katsoessaan, että valtion myöntäessä takauksen vaikeuksissa olevan yrityksen lainalle ilman asianmukaista harkintaa tätä takausta on pidettävä tukena, jonka määrä vastaa taatun lainan määrää ([74]).

(168) Tätä taustaa vasten komissio arvioi ensin, liittyikö käsiteltävään asiaan seikkoja, joiden takia todennäköisyys sille, että lainanottaja ei voi maksaa lainaa takaisin, nousee niin korkeaksi, että taattua lainasummaa on pidettävä kokonaisuutena tukena. Vaikeuksissa olevan yrityksen talous- ja rahatilanne on erittäin heikko, joten ilman valtion toimenpiteitä se lopettaa hyvin todennäköisesti toimintansa lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä. On todennäköistä, ettei yksikään markkinatoimija myönnä tällaisessa tilanteessa olevalle yritykselle lainaa tai takausta millään hinnalla. Näin ollen valtion tällaiselle yritykselle myöntämä laina tai takaus olisi lähtökohtaisesti katsottava tueksi, jonka määrä vastaa (taatun) lainan kokonaismäärää. Tätä keskeistä oletusta on kuitenkin sovellettava tapauskohtaisesti ottaen huomioon kunkin tapauksen tosiseikat sekä – tuensaajan ollessa maksukyvyttömyysmenettelyssä – asianomaisessa jäsenvaltioissa sovellettavat maksukyvyttömyyssäännökset.

(169) Komissio huomauttaa edellä mainittuun liittyen, että Italian suuryrityksiä koskevan maksukyvyttömyyslain nojalla maksukyvyttömyysmenettelyn aikana mahdollisesti myönnetyt uudet lainat voidaan maksaa selvitystilassa olevista varoista (pre-deduzione) ennen maksukyvyttömyyden toteamista myönnettyjä lainoja. Ennen maksukyvyttömyyden toteamista myönnettyjen lainojen korko lakkaa kertymästä, toisin kuin maksukyvyttömyysmenettelyn aikana myönnettyjen lainojen korko. Näiden säännösten tarkoituksena on kannustaa mahdollisia velkojia tukemaan yritystä maksukyvyttömyysmenettelyn aikana, jotta sen varojen arvo säilyisi menettelyn lopputulosta (elpyminen, myynti tai konkurssi) odotettaessa.

(170) Tällaisten säännösten olemassaolo osoittaa, että lainanantajat suostuvat joskus myöntämään uutta lainaa maksukyvyttömyysmenettelyissä oleville yrityksille (eli vaikeuksissa oleville yrityksille).

(171) Toisaalta voidaan myös ajatella, että lainanantajan tai takaajan järkeily olisi hieman erilaista riippuen siitä, onko kyseessä vaikeuksissa oleva vai normaalitilanteessa oleva lainanottaja. Kummassakin tapauksessa lainanantaja tai takaaja arvioi millä todennäköisyydellä lainanottaja ei pysty maksamaan lainaa takaisin. Toisaalta maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä saatetaan painottaa enemmän normaalitilanteessa olevan lainanottajan kohdalla, kun taas lainan tai takauksen tappio-osuuteen kiinnitettäisiin ehkä enemmän huomiota sellaisen lainanottajan tapauksessa, joka todennäköisesti ajautuu jossain vaiheessa maksukyvyttömyyteen.

(172) Kun on kyse maksukyvyttömyysmenettelyssä olevasta yrityksestä – lukuun ottamatta tilanteita, joissa yritys hyvin todennäköisesti onnistuu tekemään sisäisesti rakenneuudistuksen tai uusi sijoittaja ostaa yrityksen vastuineen – uuden lainan tappio-osuus riippuu pääasiassa kyseisen yrityksen odotetusta likvidaatioarvosta. Ennakkovähennyskelpoisuutta koskevien säännösten nojalla lainanantaja on myös uuden lainan osalta etusijalla takaisinmaksussa. Joissakin tapauksissa yrityksen odotettu likvidaatioarvo voi olla alhainen verrattuna sen ennakkovähennyskelpoisten velkojen määrään. Tällaisissa tapauksissa yrityksellä saattaa olla vaikeuksia saada yksityistä rahoitusta ja valtiontakaukset antavat todennäköisemmin taatun summan kokonaismäärää vastaavan edun. Jos yrityksen selvitystilassa olevien varojen odotettu arvo on korkea, sen rahoittaminen saattaa kuitenkin houkutella yksityisiä lainanantajia (tai takaajia), joilla on kokemusta riskialttiista luotoista.

(173) Ilvan tapauksessa tuloksellinen myyntimenettely osoittaa, että toimintaansa koko ajan jatkaneen Ilvan varojen markkina-arvo pysyi korkeana yhtiön talousvaikeuksista huolimatta: varojen myyntihinta oli lopulta 1,8 miljardia euroa. Tämä ei ole kovin yllättävää, kun otetaan huomioon Ilvan kilpailuvaltit: Taranton laitos on Etelä-Euroopan suurin integroitu teräksentuotantolaitos ja Ilvan laitokset sijaitsevat strategisesti tärkeiden vienti- ja tuontireittien varrella ja lähellä Euroopan toiseksi suurimpien teräsmarkkinoiden ydintä (Italia).

([72]) EUVL C 249, 31.7.2014, s. 1.
([73]) EUVL C 155, 20.6.2008, s. 10.
([74]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 28.1.2003, *Saksa v. komissio*, C-334/99, ECLI:EU:C:2003:55, 138 kohta.

(174) Ilvan varojen markkina-arvon ja sen heikon tuloksen välinen eroavaisuus on selitettävissä useilla tapauskohtaisilla tekijöillä, kuten seuraavilla kahdella seikalla:

a) Ilvan tuotannon enimmäismääräksi on hallinnollisesti asetettu kuusi miljoonaa tonnia, mikä on huomattavasti vähemmän kuin sen kokonaistuotantokapasiteetti. Tämä johtuu ympäristöhaitasta, joka aiheutuisi, jos Ilva käyttäisi koko tuotantokapasiteettinsa nykyisillä ympäristönsuojelulaitteilla. Koska Taranton laitoksen kaltaiset terästehtaat ovat hyvin pääomavaltaisia ja niiden kiinteät kulut ovat suuret, niiden on toimittava lähes täydellä teholla ollakseen kannattavia. Ilvalle pätevistä ympäristösyistä asetettu tuotantorajoitus johti väistämättä Ilvan kannattavuuden heikkenemiseen. Tekemällä tarvittavat ympäristöinvestoinnit Ilva voi kuitenkin nostaa tuotantonsa takaisin kannattavammalle tasolle. Tämä mahdollisuus selittää sen, että Ilvan varojen arvo säilyi sellaisten mahdollisten sijoittajien silmissä, jotka olivat valmiita tekemään asianmukaiset investoinnit.

b) Ilva on ollut erityishallintomenettelyssä viisi vuotta – ensin ympäristöongelmien, sittemmin rahoitusvaikeuksien takia. Ilva ajautui rahoitusvaikeuksiin, koska sen varoja ei käytetty tavanomaisissa markkinaolosuhteissa moneen vuoteen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö samoja varoja olisi voinut käyttää kannattavasti tavanomaisissa markkinaolosuhteissa ja riittävien yksityisten sijoitusten tuella.

(175) Ilvan rahoitusvaikeuksien syyt olivat olleet tiedossa jo pitkään. Syyt eivät liittyneet Ilvan varojen luontaiseen arvoon, joten ne eivät estäneet markkinatoimijoita ilmaisemasta kiinnostustaan Ilvan varojen ostamiseen – sekä hiljattain päättyneen myyntimenettelyn yhteydessä että jo paljon ennen sitä ([75]).

(176) Näin ollen jo valtiontakauksen myöntämishetkellä huhtikuussa 2015 oli syytä olettaa, että Ilvan varojen myynnistä tai likvidoinnista saadaan kohtuullisen korkea hinta. Koska uudet lainat ovat Italian suuryrityksiä koskevan maksukyvyttömyyslain mukaan ennakkovähennyskelpoisia, selvitystilassa oleviin varoihin lisättävät myyntitulot käytettäisiin ensisijaisesti uusien lainojen takaisinmaksuun (tai uusille lainoille myönnettyjen takausten maksamiseen niiden realisoituessa). Italian viranomaisten toimittamien tietojen perusteella Ilvan velkojen odotettu takaisinmaksujärjestys oli toimenpiteen 3 toteuttamishetkellä seuraava ([76]):

Kuvio 1

Ilvan velkojen takaisinmaksujärjestys huhtikuussa 2015

[…]

(177) Taatun lainasumman (400 miljoonaan euroa) ja muiden takaisinmaksujärjestyksessä samalle sijalle tai korkeammalle määritettyjen velkojen summan (noin […] euroa) välisen eron ja Ilvan selvitystilassa olevien varojen arvon (1,8 miljardia euroa, jos vertailuarvoksi otetaan juuri päättyneessä myyntimenettelyssä korkein tarjottu hinta) perusteella komissio toteaa, että markkinataloustoimija olisi saattanut myöntää Ilvalle kohtuuhintaisen lainan tai takauksen sen vaikeuksista huolimatta.

(178) Tätä päätelmää tukee se tosiseikka, että Ilva säilytti mahdollisuutensa saada yksityistä rahoitusta myös maksukyvyttömyysmenettelyn aikana. Valtiontakauksen myöntämisajankohtana (huhtikuun 2015 lopussa) Ilvalla oli mahdollisuus tarttua ainakin kolmen yksityisen pankin tarjoamiin luottojärjestelyihin seuraavasti: […] euroa pankilta […] ([77]), […] euroa pankilta […] ja […] euroa pankilta […]. Kyse oli factoring-lainoista (factoring lines), joiden riskiprofiili on erilainen kuin Italian valtion takaamalla 400 miljoonan euron lainalla. Kyseisten luottojärjestelyjen olemassaolo on joka tapauksessa jälleen yksi osoitus siitä, ettei Ilvan tilanne ollut sellainen, että yksikään luotonantaja ei olisi millään hinnalla suostunut rahoittamaan sen toimintaa.

(179) Edellä esitetyn näytön perusteella voidaan todeta, ettei tähän asiaan liity olosuhteita, joiden perusteella tuensaajan mahdollisuus saada yksityistä rahoitusta voitaisiin sulkea pois ja mahdollisen valtionlainan tai -takauksen tukiosa olisi katsottava valtiontueksi, jonka määrä vastaa lainan tai takauksen kokonaissummaa.

([75]) Lehtitietojen mukaan esimerkiksi terästuottajat ArcelorMittal, Marcegaglia ja Arvedi olivat kiinnostuneita Ilvan varojen ostamisesta jo elokuussa 2014. Ks. http://www.ilsole24ore.com/art/impresa-e-territori/2014-11-13/ilva-decisivo-ruolo-stato-063904.shtml?uuid=ABDP2MDC

([76]) Kyseiset tiedot ovat peräisin Italian viranomaisilta, ja ne perustuvat Ilvan ja sen rahoitusneuvonantajien sisäisiin analyyseihin. Ne eivät vaikuta Milanon tuomioistuimen lopullisiin ratkaisuihin kunkin lainan sijoituksesta takaisinmaksujärjestyksessä.

([77]) Sen jälkeen, kun Ilva oli asetettu maksukyvyttömyysmenettelyyn, […] alensi alun perin tarjoamaansa summaa […] eurosta […] euroon.

(180) Komissio arvioi seuraavaksi, varmistivatko 400 miljoonan euron lainalle myönnetyn valtiontakauksen rahoitusehdot asianmukaisen korvauksen valtion ottamalle riskille. Tähän liittyen komissio muistuttaa takaustiedonannossa, että ”vaikeuksissa olevien yritysten kohdalla markkinatalouden ehdoin toimiva takaaja, jos sellainen löytyisi, veloittaisi takauksen myöntämishetkellä suuren maksun maksukyvyttömyysoletuksen takia”.

(181) Tutkittavana olevasta valtiontakauksesta peritty vuosimaksu oli 3,12 prosenttia. Maksu perustui […]:n lausuntoon.

(182) Toisin kuin Italian viranomaiset, komissio katsoo, ettei […]:n lausunnossa ollut arvioitu oikein korvausta, jonka järkevä markkinataloustoimija olisi perinyt myöntämästään takauksesta, koska siinä ei esitetty asianmukaista arviota siitä, miten todennäköisesti takuu realisoituisi ja miten todennäköisesti se maksettaisiin tällöin takaisin. […]:n lausunto perustuu täysin väärään oletukseen, jonka mukaan Ilvalle myönnetty 400 miljoonan euron laina siirrettäisiin uudelle yritykselle, jäljempänä 'NewCo', joka käyttäisi Ilvan varoja paremmissa olosuhteissa. […]:n lausunnossa arvioidaan perusteellisesti tämän hypoteettisen NewCon luottokelpoisuutta ja päädytään siihen, että NewCon arvioidun luottoluokituksen perusteella Italian valtion perimän takausmaksun pitäisi olla 1,53–3,12 prosenttia. Takauksen myöntämisajankohtana ei ollut kuitenkaan syytä olettaa, että 400 miljoonan euron laina siirrettäisiin automaattisesti Ilvan varojen mahdolliselle uudelle omistajalle ([78]). Italian viranomaisten olisi pitänyt tässä yhteydessä tarkastella Ilvan luottokelpoisuutta (hypoteettisen ostajan luottokelpoisuuden sijasta) ja arvioida lainan tappio-osuus sen pohjalta.

(183) Koska […]:n lausunnon perusteella ei ollut mahdollista arvioida, oliko Italian valtion perimä takausmaksu riittävä korvaus kyseisestä riskistä, komission oli tarkasteltava Ilvan kanssa samankaltaisessa taloustilanteessa oleviin yrityksiin sovellettavien maksujen vertailuarvoja. Maksukyvyttömyysmenettelyyn asetettuja ja myyntiin laitettuja yrityksiä koskevan vakiintuneen ja viimeisimmän päätöskäytännön ([79]) perusteella komissio katsoo, että koska saatavilla ei ole muita luottoluokituksia ja Ilva voidaan luokitella vaikeuksissa olevaksi yritykseksi, Ilvan luottoluokitus on enintään CCC (ks. myös johdanto-osan 189 kappale). Näin ollen komissio keräsi S&P Capital IQ Platform ([80]) -tietokannasta rahoitustietoja, jotka koskivat luottoriskinvaihtosopimusten (credit default swap, CDS) hintoja ja joukkovelkakirjojen tuottoja sellaisten yritysten osalta, joiden luottoluokitus oli CCC+, D tai SD toimenpiteen 3 toteuttamisajankohtana.

(184) CDS on rahoitukseen liittyvä vaihtosopimus, jonka perusteella CDS:n myyjä maksaa ostajalle (yleensä viitelainan velkojalle) korvauksen siinä tapauksessa, että velallinen laiminlyö velan takaisinmaksun. Toisin sanoen CDS:n myyjä vakuuttaa ostajan osittain viitelainan takaisinmaksun laiminlyöntiä vastaan. Tämä väline antaa sellaisenaan olennaista tietoa siitä, millaisen riskipreemion/takausmaksun markkinataloustoimija vaatisi lainan takaisinmaksun laiminlyömisriskin takaamiseksi. Toukokuussa 2015 saatavilla olleista 11 tapauksesta kerättyjen tietojen perusteella kymmenen vuoden sisällä erääntyviä lainoja koskevien luottoriskinvaihtosopimusten hinnat vaihtelivat 6,3 prosentista 277,7 prosenttiin mediaaniarvon ollessa 17,6 prosenttia.

(185) Joukkovelkakirjojen tuotot antavat hyvän käsityksen lainaamisen kokonaiskustannuksista yritykselle, kun korko ja takausmaksu sisältyvät kyseiseen prosenttilukuun. Toukokuussa 2015 saatavilla olleista kahdeksasta tapauksesta käy ilmi, että kymmenen vuoden sisällä erääntyvien lainojen korot vaihtelivat 5,3 prosentista 35,6 prosenttiin mediaaniarvon ollessa 17,0 prosenttia. Vain kaksi tapausta koski 25 vuoden sisällä erääntyviä joukkovelkakirjoja: niissä korko oli 14,2 prosenttia.

(186) Kuten analysoidut tiedot osoittavat, sellaisten yritysten, joiden luottoluokitus oli toimenpiteen 3 toteuttamisajankohtana CCC+, D tai SD, rahoittamiskustannukset olivat huomattavasti korkeammat kuin Ilvalle aiheutuneet kustannukset. Tämä oli valtiontakauksen ansiota. Ilvan saaman lainan kokonaiskustannukset (kun korko oli […] ja takausmaksu 3,12 prosenttia) olivat […], kun kokonaiskustannukset olivat samalla kaudella markkinaindikaattorien perusteella lähes 17 prosenttia.

(187) Tämä todennäköisyystarkastus osoittaa, että toimenpiteen 3 sisältämä valtiontakaus antaa Ilvalle sellaisen taloudellisen edun, jota se ei olisi saanut markkinaolosuhteissa. Tämä havainto vastaa Ilvan kilpailijoiden näkemystä asiasta (ks. johdanto-osan 118 kappale). Kun on todettu, että yritys on saanut taloudellisen edun, jota se ei olisi saanut markkinaolosuhteissa, on arvioitava edun määrä.

([78]) Lainaa ei nimittäin tosiasiassa siirretä Ilvan varojen ostajalle, ArcelorMittalille.
([79]) Ks. muun muassa viimeisimmät komission lopulliset päätökset, jotka koskevat seuraavia asioita: SA.38544 Kem One (28.7.2015), SA 38545 Mory Global (6.11.2015) ja SA.38644 Brandt Groupe (21.3.2016).
([80]) https://www.capitaliq.com

(188) Kuten edellä todetaan, komissio sai kerättyä joitakin tietoja takauksien markkinahinnoista kyseisellä kaudella. Tiedot ovat kuitenkin peräisin yrityksiltä, jotka eivät ole täysin verrattavissa Ilvaan, ja ne koskevat rahoitusvälineitä, jotka eroavat Ilvan tekemästä laina- ja takaussopimuksesta. Näin ollen niitä ei voida käyttää sellaisenaan vertailuarvoina, jotta kyseisen takauksen täsmällinen markkina-arvo voitaisiin määrittää riittävän tarkasti. Tutkinnassa ei myöskään tullut samalta ajalta esiin viitteitä sen määrittämiseksi, mikä olisi ollut Ilvalle myönnettyjen samanlaisten lainojen korko valtiontakauksella tai ilman sitä tai valtiontakauksen markkina-arvo. Takaustiedonannossa todetaan, että tällaisissa tilanteissa takauksen myöntämiseen liittyvä mahdollinen etu (joka vastaa mahdollista tukiosuutta) on laskettava sen markkinakoron, jota tuensaaja olisi joutunut ilman takausta maksamaan, ja sen koron, joka on saatu valtiontakauksen avulla, erotuksena sen jälkeen kun mahdolliset takausmaksut on vähennetty.

(189) Komission mielestä on järkevää ottaa huomioon myös vuonna 2008 annettu tiedonanto viite- ja diskonttokoroista arvioitaessa suuntaa-antavasti, mikä olisi markkinaehtoinen korko kyseessä olevalle lainalle. Ilvan luottokelpoisuus (luottoluokitus) näyttää olevan alhaisin niistä viidestä mahdollisesta luokituksesta, jotka mainitaan vuoden 2008 tiedonannossa, eli Huono / Yritys taloudellisissa vaikeuksissa (CCC tai huonompi). Lainaan ei myöskään liittynyt vakuuksia, joilla olisi annettu lainanantajille (tai takaajalle) riittävän likvidi, mahdollisesti siirrettävä ja välittömästi täytäntöönpanokelpoinen oikeus Ilvan varoihin siltä varalta, ettei lainaa makseta takaisin. Tällä perusteella komissio katsoo, että toimenpiteen 3 sisältämän lainan markkinaehtoinen korko ja siihen liittyvä takausmaksu on laskettava vuoden 2008 tiedonannon mukaisesti asianmukaisen peruskoron ja 1 000 peruspisteen summana.

(190) Vuoden 2008 tiedonannossa suositetaan käyttämään peruskorkona 12 kuukauden rahamarkkinakorkoa (Italian kohdalla 12 kuukauden Euriboria), mutta komissio voi sen mukaan käyttää tapauskohtaisesti myös lyhyempää tai pidempää erääntymisaikaa. Komissio katsoo, että tässä asiassa valtion takaaman 400 miljoonan euron lainan hyvin pitkä erääntymisaika antaa perusteet valita pitkää erääntymisaikaa vastaava peruskorko. Näin ollen komissio on päättänyt soveltaa swap-korkoa, joka vastaa taatun lainan painotettua keskimääräistä juoksuaikaa (weighted average life). Koska 400 miljoonan euron lainan takaisinmaksuprofiilin painotettu keskimääräinen juoksuaika on 14,86 vuotta, asianmukainen peruskorko olisi 15 vuoden swap-korko. Kolmen yksityisen lainanantajan myöntäessä kyseisen 400 miljoonan euron lainan 27 päivänä toukokuuta 2015, swap-korko 15 vuoden erääntymisajalla oli 1,18 prosenttia ([81]). Tällä perusteella markkinakorko olisi vuoden 2008 tiedonannon mukaisesti laskettuna 1,18 prosenttia + 1 000 peruspistettä, eli 11,18 prosenttia.

(191) Valtion myöntämään takaukseen liittyvän edun määrä on laskettava lainakohtaisesti seuraavan menettelyn mukaisesti: i) johdanto-osan 190 kappaleessa selitetyllä tavalla lasketun ja lainapääomaan sovelletun koron ja ii) taatun lainan kokonaisrahoituskustannusten, jotka on laskettu pankkien lainapääomaan soveltaman koron ja valtion perimän takausmaksun summana, välisenä erotuksena ottaen huomioon lasketut ja veloitetut kustannukset siltä ajalta, jona määrät olivat Ilvan käytettävissä.

5.2.3.3 Tuen valikoivuus

(192) Toimenpiteen 3 sisältämä valtiontakaus on tilapäinen tukitoimenpide, joka on toteutettu vain yhden yrityksen, Ilvan, hyväksi. Toimenpide 3 on siis sellaisenaan valikoiva.

5.2.3.4 Toimenpidettä 3 koskeva päätelmä

(193) Koska toimenpide 3 täyttää kaikki SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määrätyt perusteet, komissio katsoo sen olevan valtiontukea, jonka määrä voidaan laskea johdanto-osan 191 kappaleessa kuvatun menetelmän mukaisesti.

5.2.4 *Toimenpide 4*

(194) Komissio katsoi alustavasti menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä, että Fintecnan ja Ilvan välinen sovintosopimus johtuu Italian valtion toteuttamasta toimenpiteestä, johon liittyy valtion varoja. Komissio esitti myös epäilyjä siitä, tekikö Fintecna sellaisen järkevän päätöksen, jonka markkinataloustoimija olisi tehnyt samanlaisessa tilanteessa, sopiessaan pitkäaikaisen riidan maaliskuussa 2015 pian sen jälkeen, kun Ilva oli todettu maksukyvyttömäksi.

(195) Komissio arvioi ensin muodollisen tutkintamenettelyn yhteydessä toimitettujen huomautusten perusteella, oliko päätös riidan sopimisesta tosiasiassa järkevä markkinataloustoimijan kannalta, eli antaako tällainen päätös taloudellisen edun Ilvalle.

([81]) Komission *S&P Capital IQ* -tietokannasta keräämien tietojen perusteella.

5.2.4.1 Taloudellinen etu

(196) Kuten johdanto-osan 163 kappaleessa todettiin, viranomaisen toimenpide ei välttämättä tuota saajalle etua eikä siten ole tukea, jos se toteutetaan tavanomaisissa markkinaolosuhteissa, eli jos viranomainen käyttäytyy samoin kuin järkevästi toimiva markkinataloustoimija toimisi samanlaisessa tilanteessa.

(197) Perusteellisen arvioinnin yhteydessä komissio arvioi aivan aluksi olosuhteita, joissa Fintecna päätti sopia Ilvan kanssa pitkäaikaisen riidan 156 miljoonalla eurolla. Päätöstä tehdessään Fintecnan on täytynyt ottaa huomioon taloudellinen tilanne sovintopäätöksen tekoajankohtana, riskitaso ja tulevat odotukset ([82]).

(198) Komissio panee merkille, että vastuu, joka aiheutui valtiolle ja jonka valtio kantoi myyjänä ennen yksityistämistä, on periaatteessa kiistaton, ja että 156 miljoonan euron sovintosumman osalta Fintecna järkevästi toimivana velkojana arvioi Ilvaan liittyvän riskin vuonna 2011 ja mukautti arvioitaan vuonna 2014. Laskennan perusteella riski oli […] euroa ja vuonna 2014 mukautettu summa […] euroa. Voidakseen arvioida oikeudelliset riskit kunnolla Fintecna tilasi kaksi oikeudellista lausuntoa. Kummassakin riippumattomassa lausunnossa vahvistettiin, että 156 miljoona euroa oli hyväksyttävä summa ottaen huomioon yksityistämissopimuksessa sovitun enimmäismäärän ([…] euroa ilman korkoja tai […] euroa korkoineen) ja mahdollisen riskin arvioidun tason ([…] euroa vuonna 2014).

(199) Fintecnan päätökseen riidan sopimisesta vaikutti asetus nro 1/2015, joka kannusti asianomaista kahta osapuolta tekemään sopimuksen. Riippumattomien oikeudellisten asiantuntijoiden antamat arviot Ilvan mahdolliseen maksukyvyttömyyteen liittyvistä riskeistä olivat järkeviä. Näin ollen pelkästään se, että Fintecna päätti sopia riidan vasta edellä mainitun asetuksen antamisen jälkeen eikä ennen sitä, ei estä pitämästä sovintopäätöstä sellaisena järkevänä päätöksenä, jonka markkinataloustoimija olisi tehnyt samanlaisessa tilanteessa. Järkevästi toimiva, tappioita välttelevä toimija saattaa nimittäin mieluummin valita sovintoratkaisun sen sijaan, että veisi pitkään jatkuneen riidan tuomioistuimen tai välimiehen ratkaistavaksi tilanteessa, jossa sen vastuu on sellaisenaan kiistaton ja siihen kohdistuva riski voisi johtaa välitöntä sovintosummaa […]–[…] kertaa korkeamman summan maksamiseen. Ei vaikuta siltä, että sovinnon lykkääminen olisi tuottanut Fintecnalle rahallisesti paremman tuloksen.

(200) Koska Fintecnan toiminta vastaa järkevästi toimivan markkinataloustoimijan käyttäytymistä ja päätöksentekoa edeltävä prosessi osoittaa, että Fintecna pyrki arvioimaan asianmukaisesti Ilvan kanssa mahdollisesti tehtävään sovintoon liittyvän summan, komissio toteaa, että arvioimaansa pienemmän sovintosumman maksaminen on lähtökohtaisesti järkevä päätös yksityiseltä markkinatoimijalta eikä voi sellaisenaan antaa etua Ilvalle.

5.2.4.2 Toimenpidettä 4 koskeva päätelmä

(201) Komissio on osoittanut, ettei toimenpide 4 anna Ilvalle taloudellista etua. Koska SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määrätyt perusteet ovat kumulatiivisia, komissio toteaa, ettei toimenpide 4 ole valtiontukea.

5.2.5 *Toimenpide 5*

5.2.5.1 Valtion varat ja valtion toimenpiteeksi katsominen

(202) Komissio huomauttaa kyseisen toimenpiteen valtioon liittyvästä alkuperästä, että toimenpiteessä on kyse lainasta, jonka valtiovarainministeriö myönsi valtion talousarviosta.

(203) Koska jäsenvaltion määritelmä kattaa kaikki julkiset viranomaiset riippumatta siitä, onko kyseessä kansallinen, alueellinen vai paikallinen viranomainen, komissio katsoo, että kyseinen toimenpide on valtion toteuttama ja siihen liittyy valtion varoja.

5.2.5.2 Taloudellinen etu

(204) Menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen toimittamissaan huomautuksissa WV Stahl pyysi komissiota varmistamaan, että markkinaehtoja paremmilla ehdoilla myönnettyinä lainoina Ilvan hyväksi toteutettu valtiontuki peritään pikaisesti takaisin ja lasketaan perityn koron ja lainojen myöntämishetken markkinakoron välisen erotuksen perusteella (ks. johdanto-osan 120 kappale). Toimenpiteen 5 mahdollisesti antaman taloudellisen edun toteamiseksi voidaan komission mielestä soveltaa samaa ajatusmallia kuin toimenpiteen 3 kohdalla, vaikka kyseisten toimenpiteiden välillä on kaksi tärkeää tosiseikkoihin liittyvää eroa.

([82]) Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määräys 29.3.2007, *Scott v. komissio*, T-366/00, ECLI:EU:T:2012:649, 158 kohta.

(205) Ensimmäinen näistä eroista liittyy siihen, että toimenpiteessä 5 on kyse julkisesta lainasta, kun taas toimenpiteessä 3 on kyse syndikoidulle lainalle myönnetystä valtiontakauksesta. Tämä ero ei kuitenkaan vaikuta johdanto-osan 166–179 kappaleessa esitettyyn järkeilyyn, joka pätee yhtä lailla sekä lainaan että takaukseen.

(206) Toinen tosiseikkaan liittyvä ero on myöntämispäivä: toimenpide 3 myönnettiin 30 päivänä huhtikuuta 2015 ja toimenpide 5 myönnettiin 15 päivänä joulukuuta 2015. Komissio katsoo kuitenkin, että johdanto-osan 166–179 kappaleessa esitetty järkeily pätee myös toimenpiteen 5 myöntämisajankohtaan. Joulukuussa 2015 Ilvan varojen likvidaatioarvon voitiin nimittäin edelleen odottaa olevan korkea. Lisäksi ennakkovähennyskelpoisten saatavien yhteenlaskettu määrä oli kasvanut 400 miljoonalla eurolla (eli toimenpiteeseen 3 liittyvällä summalla) huhtikuuhun 2015 verrattuna ja oli nyt noin […] euroa, eli edelleen selvitystilassa olevien varojen odotettua arvoa (1,8 miljardia euroa) huomattavasti alhaisempi. Kuten kuviosta 2 ilmenee, toimenpiteeseen 5 liittyvät saatavat ovat asetuksen nro 191/2015 nojalla takaisinmaksussa ensisijaisia muihin ennakkovähennyskelpoisiin saataviin nähden. Tämä nostaa osaltaan toimenpiteen 5 mahdollista tappio-osuutta.

Kuvio 2

Ilvan velkojen takaisinmaksujärjestys joulukuussa 2015

(…)

(207) Kyseisen lainan tappio-osuus oli edellä esitetyn perusteella vielä kohtuullisen suuri, joten komissio katsoo, että yksityinen lainanantaja, jolla on kokemusta riskialttiista luotoista, olisi voinut olla halukas myöntämään lainan Ilvalle.

(208) Samoin kuin toimenpiteen 3 yhteydessä, komissio arvioi seuraavaksi, varmistettiinko valtionlainan rahoitusehdoilla asianmukainen korvaus valtion ottamasta riskistä. Komissio katsoo samoista syistä kuin toimenpiteen 3 kohdalla, ettei […]:n lausunnossa esitetä tarkoituksenmukaista menetelmää sen määrittämiseksi, oliko valtion perimä vuosikorko (2,94 prosenttia) asianmukainen. Näin ollen komissio keräsi S&P Capital IQ Platform -tietokannasta ([83]) samanlaisia tietoja kuin toimenpidettä 3 arvioidessaan (luottoriskinvaihtosopimusten hinnat ja joukkovelkakirjojen tuotto), mutta tiedot olivat toimenpiteen 5 myöntämisajankohdalta.

(209) Joulukuussa 2015 saatavilla olleista 14 tapauksesta kerätyt tiedot osoittavat, että viiden vuoden sisällä erääntyvien luottoriskinvaihtosopimusten hinnat vaihtelivat 6,2 prosentista 300,5 prosenttiin mediaaniarvon ollessa 44,1 prosenttia ja että 12 kuukauden sisällä erääntyvien luottoriskinvaihtosopimusten hinnat vaihtelivat 3,0 prosentista 648 prosenttiin mediaaniarvon ollessa 32,7 prosenttia.

(210) Joulukuussa 2015 saatavilla olleista 31 huomiosta kerätyt tiedot osoittavat, että joukkovelkakirjojen korot olivat 2,2–99,0 prosenttia ja kolmen vuoden sisällä erääntyvien joukkovelkakirjojen mediaaniarvo oli 17,6 prosenttia.

(211) Kuten analysoidut tiedot osoittavat, sellaisten yritysten, joiden luottoluokitus oli toimenpiteen 5 toteuttamisajankohtana CCC+, D tai SD, rahoittamiskustannukset olivat huomattavasti korkeammat kuin Ilvalle aiheutuneet kustannukset. Tämä oli valtion toimien ansiota. Ilvalle myönnetystä lainasta peritty vuosikorko oli nimittäin 2,94 prosenttia, kun kokonaiskustannukset olivat samalla kaudella markkinaindikaattorien mukaan paljon suuremmat.

(212) Samoin kuin toimenpiteen 3 kohdalla, tämä todennäköisyystarkastus osoittaa, että toimenpiteen 5 sisältämä valtionlaina antaa Ilvalle sellaisen taloudellisen edun, jota se ei olisi saanut markkinaolosuhteissa. Kun on todettu, että yritys on saanut taloudellisen edun, jota se ei olisi saanut markkinaolosuhteissa, on arvioitava edun määrä.

(213) Komissio päätti ottaa myös tässä huomioon vuoden 2008 tiedonannon soveltaen siten soveltuvin osin samaa ajatusmallia kuin toimenpiteen 3 arvioinnissa. Näin ollen komissio vahvisti, että asianmukainen markkinakorko ilman vakuuksia myönnetyn lainan tukiosuuden määrittämiseksi oli 10,06 prosenttia laskettuna 0,06 prosentin peruskoron – 12 kuukauden Euribor15 päivänä joulukuuta 2015 – ja 1 000 peruspisteen lainamarginaalin summana.

(214) Toimenpiteeseen 5 sisältyvään valtionlainaan liittyvän edun määrä on laskettava i) johdanto-osan 213 kappaleessa selitetyllä tavalla lasketun ja lainapääomaan sovelletun koron ja ii) Ilvan tosiasiallisesti maksaman koron välisenä erotuksena ottaen huomioon lasketut ja veloitetut kustannukset siltä ajalta, jona määrät olivat Ilvan käytettävissä.

5.2.5.3 Tuen valikoivuus

(215) Toimenpiteen 5 sisältämä valtionlaina on tilapäinen tukitoimenpide, joka on toteutettu vain yhden yrityksen, Ilvan, hyväksi. Toimenpide 5 on siis sellaisenaan valikoiva.

([83]) https://www.capitaliq.com

5.2.5.4 Toimenpidettä 5 koskeva päätelmä

(216) Koska toimenpide 5 täyttää kaikki SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määrätyt perusteet, komissio katsoo sen olevan valtiontukea, jonka määrä voidaan laskea johdanto-osan 214 kappaleessa kuvatun menetelmän mukaisesti.

5.3 **Tuen sääntöjenvastaisuus**

(217) Toimenpiteet 3 ja 5 ovat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, ja ne on pantu täytäntöön SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti ilmoittamatta niistä komissiolle ennakolta. Toimenpiteet on siten toteutettu sääntöjenvastaisesti.

5.4 **Tuen soveltuvuus sisämarkkinoille**

(218) Valtiontukia koskeva kielto ei ole täydellinen eikä ehdoton. Tietyt tuet voidaan katsoa sisämarkkinoille soveltuviksi etenkin SEUT-sopimuksen 107 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla. Italian viranomaisten mukaan tutkittavat toimenpiteet eivät ole valtiontukea, eivätkä ne sen vuoksi esittäneet minkäänlaisia perusteita osoittaakseen toimenpiteiden soveltuvan sisämarkkinoille.

(219) Näin ollen komissio arvioi omasta aloitteestaan, voidaanko Ilvan hyväksi toteutetut tukitoimenpiteet, eli toimenpiteet 3 ja 5, todeta sisämarkkinoille soveltuviksi jonkin edellä mainitun oikeusperustan nojalla.

(220) Komissio toteaa, ettei SEUT-sopimuksen 107 artiklan 2 kohdassa määrättyjä poikkeuksia selvästikään voida soveltaa. Kyseisen artiklan 3 kohdassa määrätyistä poikkeuksista vain a ja c alakohdan poikkeukset voisivat olla sovellettavissa. Kyseisen kohdan a alakohdan mukaan sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää tukea taloudellisen kehityksen edistämiseen alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma. Kyseisen kohdan c alakohdan mukaan sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää myös tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

(221) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a alakohdassa määrätystä poikkeuksesta voidaan todeta, etteivät Ilvan kaltaiset teräsalan yritykset voi saada alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen ([84]) 9 kohdan nojalla myönnettävää alueellista valtiontukea. Näin ollen tätä oikeusperustaa ei voida soveltaa tarkasteltavana oleviin toimenpiteisiin.

(222) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määrätystä poikkeuksesta voidaan todeta, ettei komission tiedossa ole mitään 107 artiklan 3 kohdan soveltamista koskevaa kehystä tai suuntaviivoja, joita voitaisiin soveltaa tarkasteltavana oleviin toimenpiteisiin. Ilvan kaltaiset teräsalan yritykset eivät esimerkiksi voi saada rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen annettavaa valtiontukea koskevien suuntaviivojen ([85]) 18 kohdan nojalla myönnettävää pelastamis- ja rakenneuudistustukea. Koska Ilva voidaan luokitella rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen annettavaa valtiontukea koskevien suuntaviivojen 20 kohdan c alakohdassa tarkoitetuksi vaikeuksissa olevaksi yritykseksi, se ei voi myöskään saada ympäristönsuojelulle ja energia-alalle annettavaa valtiontukea koskevien suuntaviivojen ([86]) 16 kohdassa tarkoitettua ympäristötukea.

(223) Komissio toteaa edellä esitetyn perusteella, etteivät Ilvan hyväksi toteutetut tukitoimenpiteet sovellu sisämarkkinoille.

5.5 **Sisämarkkinoille soveltumattoman tuen takaisin periminen**

(224) Kun komissio on todennut, ettei tuki sovellu sisämarkkinoille, sillä on SEUT-sopimuksen ja unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti toimivalta päättää, että jäsenvaltion on poistettava tuki tai muutettava sitä ([87]). Tuomioistuin on niin ikään johdonmukaisesti katsonut, että jäsenvaltion velvollisuudella kumota komission sisämarkkinoille soveltumattomaksi katsoma tuki on tarkoitus palauttaa aikaisempi tilanne ([88]).

(225) Unionin tuomioistuin on katsonut, että tämä tavoite saavutetaan, kun edunsaajat ovat palauttaneet sääntöjenvastaisena tukena myönnetyt määrät ja menettävät markkinoilla kilpailijoihin verrattuna saamansa edun ja kun ennen tuen myöntämistä vallinnut tilanne on palautunut ([89]).

([84]) EUVL C 209, 23.7.2013, s. 1.
([85]) EUVL C 249, 31.7.2014, s. 1.
([86]) Suuntaviivat valtiontuesta ympäristönsuojelulle ja energia-alalle vuosina 2014–2020 (EUVL C 200, 28.6.2014, s. 1).
([87]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 12.7.1973, *komissio v. Saksa*, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, 13 kohta.
([88]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 14.9.1994, *Espanja v. komissio*, C-278/92–C-280/92, ECLI:EU:C:1973:87, 75 kohta.
([89]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 17.6.1999, *Belgia v. komissio*, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, 64 ja 65 kohta.

(226) Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti neuvoston asetuksen (EU) 2015/1589 ([90]) 16 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Sääntöjenvastaista tukea koskevissa kielteisissä päätöksissä komissio päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin tuensaajalta.”

(227) Koska tarkasteltavana olevat toimenpiteet on toteutettu perussopimuksen 108 artiklan vastaisesti, minkä vuoksi niitä on pidettävä sääntöjenvastaisena ja sisämarkkinoille soveltumattomana tukena, ne on perittävä takaisin, jotta voidaan palauttaa tilanne, joka sisämarkkinoilla vallitsi ennen tuen myöntämistä. Takaisinperinnän olisi koskettava ajanjaksoa, joka alkaa siitä, kun tuensaaja alkoi saada tukea eli kun tuki saatettiin tuensaajan käyttöön, ja takaisinperittäville summille lasketaan korkoa, jota kertyy siihen saakka, että takaisinperintä on toteutunut kokonaisuudessaan.

(228) Edellä 5.2.3 ja 5.2.5 jaksossa esitetyn arvioinnin perusteella toimenpiteisiin 3 ja 5 sisältyvät tukiosuudet on perittävä takaisin seuraavasti:

a) Toimenpiteen 3 osalta peritään takaisin i) johdanto-osan 190 kappaleessa selitetyllä tavalla lasketun ja lainapääomaan sovelletun koron ja ii) taatun lainan kokonaisrahoituskustannusten, jotka on laskettu pankkien lainapääomaan soveltaman koron ja valtion perimän takausmaksun summana, välinen erotus ottaen huomioon lasketut ja veloitetut kustannukset siltä ajalta, jona määrät olivat Ilvan käytettävissä.

b) Toimenpiteen 5 osalta peritään takaisin i) johdanto-osan 213 kappaleessa selitetyllä tavalla lasketun ja lainapääomaan sovelletun koron ja ii) Ilvan tosiasiallisesti maksaman koron välinen erotus ottaen huomioon lasketut ja veloitetut kustannukset siltä ajalta, jona määrät olivat Ilvan käytettävissä.

(229) SEUT-sopimuksen 4 artiklan 3 kohdassa vahvistetun vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti Italian on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kulussa tämän päätöksen tiedoksiantopäivästä Ilvalle myönnetyn tuen tarkka määrä ottaen huomioon erityisesti lainoina myönnetyn tuen osalta tosiasialliset maksu- tai takaisinmaksupäivät sekä muut Italian ilmoittamat merkitykselliset seikat. Takaisinperittäville summille lasketaan kussakin tapauksessa korkoa, jota kertyy tuen tosiasialliseen takaisinperintään asti.

(230) Italian on myös ilmoitettava komissiolle samassa kahden kuukauden määräajassa, että toimenpiteistä 3 ja 5 johtuvat tulevat taloudelliset edut on poistettu. Tätä tarkoitusta varten Italian on varmistettava, että merkitykselliset kokonaisrahoituskustannukset ja korot ovat vähintään johdanto-osan 190 ja 213 kappaleessa mainittujen markkinaehtoisten korkojen suuruiset. Kaikki korkojen mukauttamiseen asti myönnettävät tukisummat katsotaan sisämarkkinoille soveltumattomiksi ja peritään takaisin korotettuna takaisinperintäpäivään asti kertyneellä korolla.

6. **PÄÄTELMÄT**

(231) Komissio toteaa, että Italia on toteuttanut sääntöjenvastaisesti tämän päätöksen 2.2.3 ja 2.2.5 jaksossa kuvatut toimenpiteet 3 ja 5, jotka ovat SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan vastaisia.

(232) Komissio katsoo, että toimenpiteisiin 3 ja 5 sisältyvät tukiosuudet ovat soveltumattomia sisämarkkinoille, minkä takia ne on perittävä korkoineen takaisin Ilvalta, joka on tuensaaja,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Seuraavat tämän päätöksen kohteena olevat toimenpiteet eivät ole Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea:

a) Ilvan aiempia omistajia vastaan nostetun rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä takavarikoitujen 1,1 miljardin euron varojen siirtäminen Ilvan tekemällä yksityisellä sovintosopimuksella;

b) lainojen ennakkovähennyskelpoisuudesta 11 päivänä elokuuta 2014 annetun asetuksen nro 101/2013 ja sen 12 §:n 5 momentin soveltaminen 250 miljoonan euron yksityiseen lainaan;

c) Fintecnan ja Ilvan 5 päivänä maaliskuuta 2015 tekemä 156 miljoonan euron sovintosopimus, joka perustui 4 päivänä maaliskuuta 2015 annettuun asetukseen nro 1/2015.

([90]) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 13 päivänä heinäkuuta 2015 annettu neuvoston asetus (EU) 2015/1589 (EUVL L 248, 24.9.2015, s. 9).

2 artikla

Seuraavat tämän päätöksen kohteena olevat sääntöjenvastaiset toimenpiteet, jotka Italia on toteuttanut Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti, ovat sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea:

a) valtiontakauksen myöntäminen Ilvan 400 miljoonan euron lainalle asetuksen nro 1/2015 nojalla 30 päivänä huhtikuuta 2015 annetulla ministeriön asetuksella;

b) suuruudeltaan 300 miljoonan euron valtionlainan myöntäminen Ilvalle asetuksen nro 191/2015 nojalla 15 päivänä joulukuuta 2015 annetulla ministeriön asetuksella.

3 artikla

1. Italian on perittävä 2 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden yhteydessä myönnetty sisämarkkinoille soveltumaton tuki takaisin tuensaajalta.

2. Takaisinperittävään summaan sisällytetään korko alkaen siitä, kun tuki asetettiin tuensaajan käyttöön, tuen takaisinperintään saakka.

3. Korolle on laskettava korkoa komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 ([91]) V luvun ja asetuksen (EY) N:o 794/2004 muuttamisesta annetun komission asetuksen (EY) N:o 271/2008 ([92]) mukaisesti.

4. Italian on muutettava kaikki 2 artiklassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin sisältyvät maksamatta olevat tuet tämän päätöksen johdanto-osan 190 ja 213 kappaleessa vahvistettujen markkinaehtojen mukaisiksi kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantopäivästä.

4 artikla

1. Edellä 2 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden yhteydessä myönnetty tuki on perittävä välittömästi takaisin.

2. Italian on pantava tämä päätös täytäntöön neljän kuukauden kuluessa sen tiedoksiantopäivästä.

5 artikla

1. Italian on toimitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksi antamisesta seuraavat tiedot:

a) tarkka kuvaus toimenpiteistä, jotka on jo toteutettu tai joita suunnitellaan tämän päätöksen noudattamiseksi;

b) asiakirjat, jotka osoittavat, että tuensaaja on määrätty maksamaan tuki takaisin;

c) asiakirjat, jotka osoittavat, että tämän päätöksen 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitetut mukautukset on tehty.

2. Italian on ilmoitettava komissiolle tämän päätöksen täytäntöön panemiseksi toteutettavien kansallisten toimenpiteiden edistymisestä siihen saakka, että 2 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden yhteydessä myönnetyn tuen takaisinperintä on saatettu loppuun. Sen on annettava välittömästi komission pyynnöstä tiedot toimenpiteistä, jotka on jo toteutettu tai joita suunnitellaan tämän päätöksen noudattamiseksi. Sen on myös annettava yksityiskohtaisia tietoja tuensaajilta takaisinperityn tuen ja koron määristä.

([91]) Komission asetus (EY) N:o 794/2004, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta (EUVL L 140, 30.4.2004, s. 1).

([92]) Komission asetus (EY) N:o 271/2008, annettu 30 päivänä tammikuuta 2008, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta annetun asetuksen (EY) N:o 794/2004 muuttamisesta (EUVL L 82, 25.3.2008, s. 1).

6 artikla

Tämä päätös on osoitettu Italian tasavallalle.

Tehty Brysselissä 21 päivänä joulukuuta 2017.

Komission puolesta
Margrethe VESTAGER
Komission jäsen